

R. Simon

1

RABBI DR. BERNARD D. MARTON בעורית

ס פ ר

שאלות ותשובות

עצי חיים

על ד' חלקי ש"ע

הביט ונמ תקרו היה האדם הגדול בענקים שושנת העמקים.
 צבי תפארת ישראל כ"ק אדמו"ר הרב הנאון האמת. נאון
 ישראל וקדושו רכבו ופרשו הצדיק המפורסם בתורתו
 וחכמתו בכל קצוי ארץ בקשת מרן חיים צבי מייטלבוים
 וצוקללהיה האב"ד ורי"מ דק"ק סיגוט יע"א והגליל בעהמ"ח
 ספר עצי חיים עה"ת ביה"ו וספר עצי חיים על מועדים. וספר
 עצי חיים על הלכות מקואות ועוד שאר חבורים אשר
 המה עדיין בכתובים.

יצא לאור בהוצאות בית מסת"ר הספרים של הרה"צ מו"ה יעקב
 נרינזואלד ולהיה המתנהל ע"י בנו הרב החריב כחית מו"ה
 אבינדר נ"י ובהוצאות והשתדלות הרבני המו"מ בחרי מו"ה
 יוסף חיים אדלער נ"ת למיד מן הנאוה"ק המחבר וצוקללהיה

נדפס בשנת אה"ת"ק לפני ד' תא"ר צו"ת החיים לפ"ק.

כרפס המסובת והמפורסם של העיר
 מ"ה אברהם קויפמאן ובנו

סיגוט

Tip. A. KAUFMAN și FIUL, SIGHET-M. (România)

Cenzurat

ז"ת ר"א מוקצ'ג - (כ"ו)
 (קנין ס"ח) כ"ו. ס"ג. ז"ת ר"א מוקצ'ג

למלוא דרכיו נרות הוא מיד חייב כשדליק
 אדם והולך סימיו חייב אריכות חיבו וקיים אלא
 לחבר זמן בליה ואיכ ים לומר דאפי' דמלוא
 דאריכות עדיפי כחיל מיע כיון דאריכות הוא מלוא
 קודמת זה עדיף אלא זם אינו למי דכני סמכיל
 פס דבכני מלוא חין מעניכין על המלות סא
 מיהא במלוא אחת סאפטר לעשותה היום סלא
 ון המיבחר ולעמך ון סמובחר עוב לסמחין
 לעמך ואין זה ממש ונעניכין על סמלות וסא
 דאפי' לן במכמות דף מיע לצור סאין לסס
 המידין ומוסגין חוזה וסן קודם ומוקי לה
 במוסגין דסאידנא דהמידין לעמך חליר עדיף
 או וקודם עדיף חגי' דהמידין ומוסגין שני
 מלוא סס ים לומר דכחלה מלוא פסיבני דחכווי'
 עבודת הקדשות ונמד בהמה ניכחו עכ"ל עיי"ש
 ואיכ סי' דאפי' דאריכות כנרות וסימיו אריכות
 הוא שני מלוא מיע כיון דאריכות סס מלוא
 דהדלקת נר בשבת כחלה חגיבו ולכן חוזה
 וסס ססוא עדיף זם לריך להקדים חגי' דאחד
 וסס קודם לחגיבו ועוד ים לומר דאריכות
 כנרות לא חייקי קודם למלוא דאריכות כמי'ש
 כני' כני' דף לי' דעסס דספנת אריכות סיי
 דוחה לית דטוואת ססן אי לאו דאין עשה
 דוחה לית ועשה והקשה כני' סא לא סיי
 בעידנא דסא כי ונעמ' עלנו עכ"ל על סלאו ולא
 מקיים עשה עד דמסד' לי' לומר ותי' הכנביר
 זיל דסכח כני' בשעה שעבר על סלאו קיים
 העשה דסא ונעמק סא במלוא ספנת בשעת
 עקירתה סלאו ואפי' סלא נמרה וסלכחו וס
 ככך עיי"ש ונעמ' מלכיו דהסתמ' סמלות
 סיי בעידנא סכא דאפי' כענין סכר לענין עדימ'
 [ועיין לקמן כני' כיון] ועיין כננני' ספסי'
 סי' קנ"א וסי' כן כיון דאי אפטר סידליקו
 סנרות בליה כי' סא סודליקו ונעמ' יוס סיי
 בשעה ססוא סיינו עוד ונעמ' יוס ססתמ'
 סמלות ואיכ ליביו סנרות וסס מ' סודליק
 אריכות סיי סוא כאלו וקיים סמלות בשעה
 סדל ולכן ים להקדים אח' וסס עדיף וכבר
 כפחתי דכחלה דמלוא סימיו אריכות וסו עדיף
 וסס מיע לומר דספיק' דמלוא כנה סודליקין
 סנרות סוא רק אס יאירו סנרות בשעת סאכילה
 ואיכ אס לא יאירו בשעה סאכילה נס סריביו
 אינו מלוא וסא כהא חלי' וסרי זס דומה למיע'
 כנני' סיי חכוכה סי' חנני' דמי סאין לו סמון
 סרבה יסן כחלה סמון כשיעור וסמותר יחלק
 לכולם סאס יעסס לכולם בשוה לא ידליק אפי'
 אסר כשיעור עכ"ל וסי' כן סוא סלריך להדליק
 נרות אריכות כדי סיאירו כשיעור עד סאכילה'
 ואפי' אס כחמר דיש לחלק בין סא לנר חכוכה
 כיון דכבר חכוכה כשיעור חלי' וסלחא וסא
 לא סלריק כשיעור שיעורו חכמים לא ילא כלל
 ידי סננת סמלות אצל כנר שנת קיים סמלות
 אפי' אס לא סאריבו עד שעת סאכילה מיע'
 ים לומר דדמי סא וסלחא למיע' כנני' סיי
 שנת יסס חלי' חיל ויי' סיס לו וזמן כי' סעורות

ואס יחלקם לני סעורות לא יסי' לו לכל סעודת
 לסננה מועב סיאכל כי' סעורות לסננה עכ"ל
 והסס אס לא יאכל לסננה ניכ קיים סמלות
 סל סעורות שנת אלא סאיו מן סמובחר
 ונכסי' לענין נרות דיוסר טוב סידלקו כשיעור
 וסלו סירבה כנרות כיון דסס עדיף סימיו לו
 חור בשעת סעודתו וקלח וסמ' לסיוף מדכני
 ססוקי קידוקין דף ויי' עיי' ד"ס פיסח סכסכו
 סאין דרך כני' אלא לנרות סופת כדי לחרות
 אצל ים סרבה כני' אלא דלכס לחרות כעין
 יס' עיש ואיכ סי' יל דיוסר טוב סיקן נרות
 ונכוסים דסיינו כעין יס' מליחן נרות אריכות
 וועסי' דסיינו מן סופתו ויס' לחרות דאפי'
 דרך כני' אלא כן ויי' יל דמלוא יוסר סרוב
 סיעס' אפי' מעט רק סימ' כלאו וסלו עשה
 סרבה ואינו כיכ כלאו וכני' לעיל וכמלח
 חז"ל טוב ונע' כננכס וכו'.

סימני כ"ג

שאלה הכפרים שהם בתוך תחום העיר

והן עתה נחלקה המדינה והעיר
 היא ממדינה זו ובני הכפרים הם ממדינה
 אחרת ורגלים המה מעולם לבוא
 אל העיר להתפלל בימים טובים ובפרט
 בימים הנוראים גם ביומי דכלה לשמוע
 מפי הרב הורשה הדרך אשר ילכו בה
 ואת המעשה אשר יעשו ובידם הכתב
 מהממשלה רשיון הנקרא פאס לבוא אל
 העיר אמנם קודם הכניסה צריך הממונה
 על הנכס לחתום שמו עליו אם מותר
 לתתנו להממונה בשבת וי"ט והוא יעשה
 בו כרצונו.

הנה לפי המצוה כפי' נתיי' דבשעה מותר
 ליתן צאריקות מפני סעעכוס כיון
 סנוטל חלק כהריוס אדעתא דנפסי' עכ"ל איכ
 סי' כיון דמ' סלריך לסחוס אס ססלק סוא
 כשכיל טובה סמובכס סרולה לידע ותי' ככס
 ועכ"ל סככול כי אינו רשאי עעל מדינה אסרת
 לעכב עלמו מוסן למדינתו כי אס זמן וס איכ
 סוי כמו סנוטל סעכוס סלק כמלכחו וסדעתא
 דנפסי' עכ"ל וסרי זס דומה למיע' כסוקי עיי'
 דף כי' וי"ל וסרי' סיי כוסן עעס דלסכי
 מותר כאריקות סדס כיון סאיו כוטל מועת
 כשכרו אלא כוטל כנוק סקקע דמי לסוסק
 אצל כקלמ' דכית סנוטל מעוס כשכרו לא
 סוי כסוסק וסוק' עיי"ש וסי' יל דסוי כסוסק
 דסרי כיון סיס להגוי עונת סכאס כנוק סמלכס
 ואינו כ' כשכרו וסעי' דמזכר כסריע סס
 דמלכס ססוא עסוסס ססוא סל יסאל סוק'
 נס כאריקות סיינו מפני סרואיס סאריס יודעים

שהוא בקבלתו וקוצרים שהוא עליהו של ישראל
אבל בנחשקס שהוא בקבלתו ונחשקס בנחשקס
שם וא"כ ה"כ הכל יודעין שמה שלריך להחום
הוא מפני טובת הגוי ואע"ג שיש לישראל ג"כ
טובת הנאה שנוהר לו ע"י לעצור הגבול וי"ו
הגוי חלעחא דנפשי עב"ל.

והנה נפ"י רנ"ב ק"ב כחצ הנחצר שם דנוותר
ליחן בנדין לכובק ככ"י אס קלן לו
דמיס והוא שלא יאמר לו לעשות בשנת ע"ש
וא"כ בנ"ד כיון שנוהר לו לעשות בשנת הוי
כאלו קיבצ לו לעשות מלאכתו בשנת ללא נהני
אע"ג דלעעחא דנפשי עב"ד וי"ו נראה דהחם
נפשיס אסור כיון דזה גופי נהס שנוכוון
מלאכתו לעשות בשנת זזה לא הוי חלעחא
דנפשי כיון שגוי לעלמו לא חיכת ל"י אס
יעשה הוללכה אחר השנת לכן נהס שנוכוון
מלאכתו בשנת זזה היא עליהו של ישראל אבל
בנ"ד כיון שרולה הגוי לידע שעצר הגבול בשנת
א"כ גם הגוי עלמו רולה לכוון מלאכתו בשנת
ומוילא נהס שנוכוון מלאכתו בשנת ג"כ עושה
הגוי חלעחא דנפשי ולא נפשו שליחות של
הישראל ומצור כן ונשון ק"י רנ"ז שהגוי
שם ונהגין ומצור כן ונשון ק"י רנ"ז שהגוי
ואמר לילך בשנת אסור וכחצ הנ"י ונ"ל דהיינו
דוקא כשקלן הישראל עמו לילך בשנת אבל אס
העכו"ס מעלמו אחר לילך בשנת שרי דנדין
ק"ה טרם עכ"ל ומצור דגם שנוכוון הגוי מלאכתו
בשנת ג"כ שייך לומר דנדין ק"ה טרם וא"כ
אע"ג דהחם ויירי שהעכו"ס מעלמו אחר ונ"ד
אומר לו הישראל וי"ו כיון דעכ"פ שייך דנדין
קטנת ונחש כיון שהעכו"ס אינו עושה שליחות
של ישראל רק הוא עושה לטובת עלמו והטעם
כמיש הרין הביאו ב"י ריש ק"י רנ"ג דכיון שיש
לגוי חלק בפינות השדה אע"פ שישראל נהנה
ומלאכת שנת ונחש רגוי כי קעב"ד חלעחא
דנפשי עב"ד והנחש ישראל ומוילא אחיה הלכך
שרי עכ"ל.

עוד י"ל דאע"ג דקצב מלאכתו בשנת בנ"ד
דשרי עפ"י דאונרי בשו"ע ק"י רנ"ד
ק"י ציהודי הקונה נחש ומשכיר לו עכו"ס
לקבל נחש אס הוא בקבלתו ונחש ואע"ג דקוצב
לו מלאכתו בשנת ונחש וע"ש הטעם נפשו
פקידא החירו ומצור דקבלתו ח"ג דקצב
מלאכתו בשנת ונחש נפשו פקידא דמונחא א"כ
י"ל דאס נפשו הפקד ונחש נפשו נפשו הפקד
נפשו יס להחיר [וע"יין היטב בחשוי לעיל ק"י
י"ע וזה שיש לחלק בנ"ד להחיר בהפקד נפשו
ודיוקן] והרי זה דונה לנ"ש הראש צפ"י ה"י
קידא דמוסק לקד"ס ולקדושה באונלע הסרק
ללא גרע ונהס שמוסק לשאול מפני הידאה
ולהשיב מפני הכבוד וכח"ג כקצו החוקי צוסי
צ"ל דף י"ב לנפשו שלא יהא שלחנך ונ"ל
ושלחן רבך ריקס הוי טורף ע"ש וה"כ פקידא
דנפשו לא גרע ומפקידא דמונחא [כמו שכתבו
החוקי פקחים י"א ד"ה אבל ומונחא לעיל צפ"י
ע"ש

י"ע, ויש להחיר נפשו פקידא דנפשו אס הגוי
חלעחא דנפשי עב"ד אע"ג דקצב מלאכתו
בשנת.

רב"ז שם כחצ על המורכב ללא שריין נפשו
פקידא אלא היבא שיש לחוש שחם
לא יחירו יבא לידי אסור דא"י אבל צווקוס
שאין כותבין בקבלת המכס ה"י לנו לאסור
להשכיר עכו"ס כיון דליבא חשש קיצא לידי
אסור דא"י ע"ש וא"כ בנ"ד כיון דליבא חשש
אסור חורה אס לא יחירו א"כ י"ל לפ"ד הצ"י
ללא שרי הכא נפשו פקידא דנפשו וי"ו י"ל
דבשנ"ל הפקד רצ"ס גם הצ"י מודה דנוותר
וכו"ש הרין צפ"י בירה נהא דאחר שמואל ונכ"ן
גחלת של נחכות בנשות הרצ"ס בשנ"ל שלא
זיקו רצ"ס וכחצ הרין וי"ל דצרי הוונא הס
שהא"ך יחיר שמואל מלאכה דא"י שלא צווקוס
קבנת נפשות אלא שרולה שהר"צ ז"ל קוצב
דנזקא דרצ"ס בפי"השיב לן עכ"ל ומצור דנזקא
דרצ"ס הוי כמו ק"כ ולהניל דפקידא דנפשו לא
גרע נזקא דגופא א"כ י"ל דנוותר בשנ"ל רצ"ס
גם אס ליבא חשש קיצא לידי אסור דא"י
ול"ל כיון דכל אחד ואחד הוא לעלמו לא הוי
נפשו דרצ"ס ולא דנ"י להא דר"א דשיחור
עב"ד להשלימו לעשרה נפשו דהוי נפשו דרצ"ס
וי"ו י"ל כיון דרצ"ס עושים נפשו צידד הוי
נפשו דרצ"ס וכמיש צו"ה ק"י רנ"ז דמונח
לא מיקרי עשה דרצ"ס דדוקא שופר שהיחיד
נוילא רצ"ס י"ח מיקרי עשה דרצ"ס ע"ש ואע"ג
דגם בשופר כל אחד יולא לעלמו והנ"י הוי נפשו
דרצ"ס ובל"ה יס לחיץ קושי הצ"י על המורכב
ד"ל כיון דהחירו צווקוס שיש חשש אסור
חורה בכל נפשו החירו והרי זה דונה לנחש
דאונרי בצוחים דף וי"ה כלום נליבו טפל חומר
מן העיקר וע"י פסקים דף ל"ה ע"ב צחוקי
ד"ה ר"י דגם צוירי דרצ"ס לא נליבו טפל חומר
מן העיקר וע"י צוהרש"א שם וא"כ ה"כ כיון
דבנדין דרצ"ס שיש לחוש נפשו אסור חורה
החומר החירו לא שייך לאסור צוירי דרצ"ס
הק"ל אע"ג דליבא חשש קיצא לעצור אסור
חורה כדי שלא יהא טפל חומר מן העיקר.

אמנם וי"ש דפקידא דנפשו דנ"י לפקידא
דמונחא וכמו שהחירו נפשו הפקד
נפשו יס להחיר נפשו הפקד נפשו יס לחלק
קלח עפ"י"ש הטו"ז צוירי ק"י ר"ג סק"ה וי"ל
וכראה דזה הסילוק צ"ן לדקם לנפשו דחל"י
בנפשי כי ילרו של אדם יוחר מהגבר עליו
בנתיבת ונחש ודצ"ר החלוי בעורח גופי עכ"ל
ומשנע נפשו דהפקד ונחש אדם צהול עליו יוחר
מפיחא דגופי וא"כ י"ל דמונחא צהול עליו
ג"כ יוחר מנפשו נפשו ולא החירו נפשו
הפקד נפשו וכן נפשו נפשו פקחים דף י'
לענין דדוקא חוץ דאיע"י בגוי ככ"פ חשש
לכ"ך חצר להוילאו או אין לכ"ך בגופי אטעוהו
רצ"ס צומוני לא אטעוהו רצ"ס או דילונא ל"ש
ע"ש

אבל ממנה ללל דהיינו שאינו לריך לעלעלו
אלא שירא שלא יסבך או שלא יגבש סם אקור
ואיכ ה"כ י"ל דלא הוי ללוך גפו כיון שהוא
לעלמו אין לו צו שום השמטות אלא מפני היראה
וההכרח של אבן המלך מוכרח להצילו אם
י'לה לעצור הגבול ואיכ י"ל דהוי כמו ממנה
ללל לאקור לעלעל בכלי שמלאכהו לאיקור.

דלענין ד זה לא ייקרי ומלאכהו לאיקור רק

כפי כוונת קורנא שהוא כלי העומד
חמיד לעלמא וכשחין עושין צו מלאכה הוא
כ"ח אבל צ"כ שכתבין עליו אדרבא עיקר
שמעו צו הוי לאחר שנעשה עליו המלאכה
היינו לאחר שכחצו עליו לריך שיהי צידו
הפלא להכחות מהי עבד הגבול ומה כתוב צו
ואיכ כיון דזה לא הוי דבר איקור לא ייקרי
כלי שמלאכהו לאיקור ואפי' אם נאמר כיון
דמיצ כותבין עליו והוא מלאכה איקור הא כתב
צ"ח א"י ש"ח קקע דלא מלאכהו לאיקור
ולסי' ייקרי ומלאכהו להי'ר וע"י צמ"י צ"ח
א"י דע"י ס"ק י"ד ולפי"ז י"ל ג"כ דהיי אע"ג
לאקור לקרות צו מ"י מוהר צוה לעלעלו נפשי'ם
ההו"י צבצב ד"ק קע"ז ותימא דהנהו העולם
לקרות צבצבים והגדות השלמים מוקוס לעקוס
ולעלעלן ודאי שרי דסח ראוי'ם ללור ע"ש ללוסי'ת
וכדאם לרי' דלא קרי שרי' דהיינות אלא שרי'
חוצות וכיול"צ ע"ש ואיכ מוצרכו מדברי ההו"י
דגם שרי' דהיינות מוצרכו לעלעל ולפי"ז מוכרח
לומר דהיי' העו"ז שכל שאקור לקרות אקור
לעלעל היינו אם אינו ראוי ללור ע"ש ללוסי'ת
ואיכ הוי רק מלאכהו לאיקור ולא להי'ר כלל
לכן אקור צעלעול דהא אינו ראוי לכו' דבר
ואיכ צ"כ צהפלא דלאוי להשתמש צו זולת זה
לקרות דהא לריך לו להכחות לפני שרי' הגבול
שרשאי לעצור הגבול וגם צהע"י מוכרח שיהא
מוזון צידו אם ישאלוהו הפקודים הא"ך עבד
הגבול ומס יושיצו ואיכ לא גרע זה הלוך
מסא ללור ע"ש ללוסי'ת ולכן י"ל אע"ג לאקור

לקרות צו מ"י מוהר מוצרכו לעלעלו צבצב ש"ל
דהפלא לא ייקרי שרי' דהיינות דלא הוי כמו
שרי' חוצות או שרי' תוק ומוצרכו אלא כמו
אנכוח השלמים שהוצרכו צ"ח סם להי'ר לקרות
צבצב ע"ש וגם לענין דהוי ומלאכהו לאיקור י"ל
דלא הוי כמו ממנה ללל אלא דהוי העלעול
לריך גופו דכוונת צקורנא שהשמיצו לפטוע צו
כן כ"י'ר הז' השמיצו צמס שוול"כו עונו להכחותו
שלא עבד מק הממשלה ואיכ אפי' הוי כלי
שמלאכהו לאיקור שרי' צעלעול לריך גופו
והנה סרלו לי צהשו' והרש"ס מיצ ס"י קל"ו
שאלה אם מוהר צפלי אכסיות להכין מע"ש
שמות האכסנאים ולשלוח ע"י עבדים להפאלי"י'ת
להול"ך לשם ציוס ש"ק ומדירעקטור מני'ת
חותמו עליו וכחצו סם צהשו' צחוך הדברים
צסופו וכשילך צעלמו יעצור צעלעול מוקלס
צכ"י'ר המיוחד לכתיבה וצמחתיס עליו צבצב
ע"ש

ע"ש ומשמע ג"כ דמזון הוא יוסר מעיקרא דגוסי'
ו"ל דאין רא"י דככר צפי כחש י'ס צו חכו"י'הו
עיקרא דגוסי' וגם עיקרא דמזונא וכו' א"י
לא מעכתי' רצנן אבל לעולם אם ליכא רק
דלא י"ל דעיקרא דגוסי' הוא יוסר מעתיבה
ומזון ו"ש להצי' רא"י מסא דאמתי' סם ד"ק ד'
ע"כ אפי' צאחכא דיהבי אגרא וצדקו דעיקרא
ל"י לאיכוס לקיומי מלוה צמזוני' ומשמע דמזון
הוא יוסר מעיקרא דגוסי' אמס י'ס להצי'
רא"י לדרכא דעיקרא דגוסי' הוא יוסר ומזון
מסא דאמתי' צניעין ד"ק ל"צ צמסא קידס אלא
אשחו או ששלח חללה שליח ואמר לה גט
צמחתי' לך בטל הוא ה"ז בטל וקאמר צמתי'
או ששלח חללה שליח ל"ל מ"ד איהו דלא ער'ת
אלעמא ללצורא אבל שליח דלא איכפת ל"י כי
מכס ודאי ללעורא קמזון קו"ל ע"ש והנה צבצב
שליח הוא צדאי צבצב וכח"ש העו"ז א"י
צכ"י'ר נע"ז קקי'ר לענין עבדים המול"ך כחצו צמס
ח"ל הא' עבדים דמול"ך צמס ודאי זה להשלומין
על חיזה טובה שעשה לו הישראל והוי כאלו
קבל מעוה מיישראל עכ"ל ואיכ קסח כיון
שהשליח הוי כאלו קבל מעוה ואם
אזוני' דמזון הוא יוסר מעיקרא דגוסי'
איכ או ששלח חללה ל"ל ומשמע דעיקרא דגוסי'
הוא יוסר ומזון וכן משמע צש"ך חו"מ ס"י
רמ"ג קקי'ר צסא דאם אומר הילך ענה לפלוני
אם הוקבל עני אינו יכול לחזור וכחצו הש"ך
צמס המסרי"ק לאפשר היכא דאיכא עיקרא
דגוסי' לא אמתי' דנעשה כד עכ"ל והיינו משום
דעיקרא דגוסי' לא קעכא דעת התקנה כמו
לענין דמזון ומוכח דעיקרא דגוסי' הוא יוסר
ומזון, שרי' צכ"י'ר ידות נדריס ס"י רכ"ח העיר
על העו"ז וי"ד היכל מסא דעהכ"י'ק ומ"ע י"ל
דאין קוסי' על סו"י' והכ"ל ד"ל דאעפ"י
דעיקרא דגוסי' הוא יוסר מ"י' לענין ילרו של
אדם שמתצב עליו קוצר העו"ז דהוא יוסר
צמחית מעונו, ואפשר י"ל דלאו כל צני אדם
שוין צום וכח"ש חכ"ל וככל מחדך י'ס לך
אדם שמוזנו חצי' עליו יוסר מוצרו ומשמע
דצקסס צני אדם אינו כן אלא נוסר חצי'
עליו יוסר ומזונו וע"י צכ"י'ר פקמ"ס ד"ק כ"ס
לפי שפעמים קזה חצי' ופעמים קזה חצי' לכך
הולכו שניהם ע"ש ואיכ עכ"ס לענין כ"ד י"ל
דצוה' שחתי'ר חכ"ל משום הפקר מזון י'ס
להתי'ר ג"כ משום הפקר מלוה.

דדגה עוד י'ס לחוס לפמי'ש צשי'ע ס"י ש"ז ס"י

אקור ללמוד צבצב וי"ס אלא צדצרי
תורס ואפי' צכפרי חכוונה אקור וכחצו צו"י'
ס"ק י"ג סכל שאקור לקרות צו אקור לעלעלו
צבצב ע"ש, ואיכ י"ל כיון לאקור לקרות צהפלא
צבצב וי"ע ממילא לאקור ג"כ לעלעלו, עוד
י'ס לחוס כיון דהפלא מיוחד לכתיבה צכל פעס
שעוצר על הגבול הוי כלי שמלאכהו לאיקור
למוצרכו צכ"י'ר ש"ח ס"ג דללוך גופו כגון קורנא
לפטוע צו אגוסי' או לריך מוקומו מוהר לעלעלו

דגה צפיי סייג סיו וטעם של פקקים אקור
 לסחורה ולהדקה ואם תקע סייג
 חטאת ואם הוא רפויי וותר לכחלה
 ע"ש וא"כ ה"כ אע"פ שנתחבר ע"י המים וי"ע
 בודאי דהוא רפויי אפי' גלוהו טעם שהוא
 מחובר ובכ"כ לא הוי בכלל וכה צפטיש
 אונס לא מלינו בגמי וצפטיש דאם הוא
 רפויי וותר רק בכלים וע"י בגמי שנה דק וי"ז
 ע"א ר"ש דאמר דרפויי וותר וותר וותר של
 ערסות חייב חטאת ופירש"י וחיוב משום מכה
 צפטיש חב לכל גומרי ואלכה ולא משום צנין
 דאין צנין בכלים עכ"ל וא"כ י"ל דדוקא בכלים
 אצל צפלווסף שהוא מחובר לקרקע ויש בו
 חולדה דזונה אפטר דאין חילוק אם הוא רפויי
 אי לא והנה צחוקי סם דק ק"צ כחצו דנבי
 וטעם של ערסות אם תקע חייב משום זונה
 דכיון שהיא צנין גומר גם בכלים שייך משום
 זונה וכן כתב הר"ש צעירובין דף ל"ד ל"א
 כנש"י דק"ל דלא שייך משום צנין בכלים עיי"ש
 וא"כ וצואר בגמי לפי שיטת הסוסי והר"ש דגם
 הי"א דשייך משום זונה אם הוי רפויי וותר.
 גם יש להביא רא"י דצפטיש וותר גם בצונה
 והוא דאורי"י צעירובין דף ל"ד ע"כ צמנדל של
 לבינים עסקין ופירש"י שנה לכוהנו וכדפני
 לאוקמי בחיורא דליצני קדושות זו על גב זו
 בלא ע"ש זיכיהם ללאו סתירה עכ"ל וצואר
 מדצבי רש"י דאם הוא כוח לקיתרו לא הוי
 צנין ויש לוותר דדוקא צנין שהוא על גבי
 קרקע ואינו מחובר צחוק הקרקע זונה אם הוא
 כוח לקיתרו לא הוי צנין אצל אם הוא מחובר
 צחוק הקרקע ונש"י י"ל דחשיב צנין ורא"י לזה
 ונגמ' עירובין דף ק"צ ע"כ על בור ודוח ושל
 י"ע לא יחזיר ואם המחיר חייב חטאת ופירש"י
 דהוי צנין המחבר לקרקע ומשום צנין בכל דהו
 ע"ש וא"כ ונש"י דצנין המחבר לקרקע אפי'
 אם לא תקע היינו שאינו מחובר צחוק רק
 מחובר כל דהו הוי מחובר ואפי' בכלים מלינו
 כה"ג שיש חילוק אם הוא על גבי הכלי או
 צחוק הכלי מחובר ונש"י דצפטיש פכ"ג ויהי
 שנה ה' י"א אין סתמין נקב צפטיש שנה
 ינחה וסקטא צפטיש סא נחבאר לעיל שאקור
 לקטוס כל נקב אפי' צקיסס או בלור וא"כ
 למה לריבין לבזיה משום וותר וה"י הוי
 שהסתימה שלעלה היא שנקבס חוק הנקב
 וצפטי הכלי וסתיהם זו היא על פני הכלי
 ואינה אקורה מפני עלמה אלא משום גזירת
 נוח עכ"ל והעו"ז צפיי ש"ד הסכים לכתרו
 ע"ש וא"כ ה"כ צנין י"ל כן דצנין שעל הארץ
 אם הוא נוח לקיתרו אינו צנין אצל צנין
 שהוא צחוק הארץ אפי' צנין קל הוי זונה.

אבל כלע"ד דהנה סחוקי שנה דף ע"ד ד"ה
 חזיתא והר"ש צעירובין פ"ק בכל
 מערבין הקשו לפירש"י דאין צנין בכלים ומה
 דאורי"י צפטיש דף ק"צ ע"ל שפתח צקופא
 מערבין

ע"ש ולע"ד לח"ל ליכא זנה ווקלס וכנ"ש
 ובמ"א ס"י ש"ה קק"י הביא צפטיש דכ"כ
 חלק הוי ווקלס וכ"ל דהוי ווקלס מחמת חקרון
 כ"ס דכיון דעומד לכתיבה קפיד עלי' עכ"ל
 ← וכלע"ד דייקא כ"כ חלק אצל אם כבר נכתב
 עליו דעומד לקרות מה שכתוב בו לא הוי
 ווקלס וע"י צא"כ ס.

יע"י צפטיש אפי' זללהים צפטיש וטעם ס"י
 י"ד להקל להדליק נרות ע"י ככרי צפטיש
 קודם אור היום צפטיש ללמוד הנה צרבים
 ע"ש וכבר נכתב דהיינו נתי כמו וזיה דרבים
 וע"י צפטיש אפי' ס"י כ"ע שכתב ח"ל ועוד
 דאין על הרמ"א סתמין דקוצר דגוף הכתיבה
 של כתב גלחיה אינו אלא צנות כצואר צדציו
 צפטיש ס"י ס"א ואף שהנה סתמין ס"י קב"י
 קק"א חולק וע"י צפטיש ס"י ס"ה קק"י אפי' כ
 כדאי רמ"א לקטור עכ"ל וע"י צפטיש ס"י ס"י
 קל"ה הביא דצני הכיובי וכתב עליו ד"ה כה
 דצדצנין לכחצו ע"י ג"י ובהפסק וורה דלרמ"א
 הוי צנות דצנות ולפ"א פוסקים הוי צנות
 אחד יש לקטור דצדצנין אפי' דצנין כן וצנין
 כן דצנין הוא ע"ש וא"כ צנין כו"י הפסק
 מורה דהוי כהפסק וורה יש לקטור אפי' א
 והצו"י דכתב ככרי הוי צנות וא"כ הוי צנות
 דצנות צוקים מליה וע"י ה"י כלע"ד להקל
 אולם כ"ז רק לזכר מליה כגון לשמוע דרשה
 או להשגל צפטיש וי"ע ד"ש לער גדול לוי
 סגיל לצטל וכנ"ש אפי' זללהים צפטיש וטעם
 ס"י י"ד לענין לקדש הלכנה ציל שיתקל ללא
 אורי"י ספק צרכות להקל כיון שיש לער לצטל
 הקציעות ע"ש ואפי' ש"ס חסם לא תשא צפטיש
 צרכה וא"כ ה"כ יש להקל בצנות צוקים מליה
 אצל לצר סרסות כגון לעי"ל וכי"צ חלילה
 להקל וכ"ל לכל שהי"ה הוא ד"ש להחיר צנות
 משום מליה. L

סימן כ"ד

לכבוד תלמידי חביבי האברך
 החריף ובקי משנתו זך ונקי
 בש"ת מו"ה מרדכי ווילניער
 נ"י.

ע"ד שאלתו בהפלוסופין אשר כמה פעמים
 נפסקה כח ההמשכה מחבת שנתרועע
 ונתק ממקומו חתיכה ברול הקטנה וע"י
 ששופכים מעט מים בתוך הפלוסופה נתחברה
 כלי השואבת עם המים שבבאר הארץ הרין
 אם מותר לשפוך המים גם בש"ק או אפשר
 דהוא כמתקן מנא ואסור משום מכה בפטיש
 עכ"ד.

Shvadron, Shalom Mordchai
ספר

שאלות ותשובות מהרש"ם

חלק שני

אשר חברתי בעוה"י אני הצעיר שלום מרדכי הכהן מלפנים אב"ד פאטק ואב"ד יאולאוויץ. וראב"ד ביטשאטש. ומעת אב"ד ברעזן כמדינה גאליציען בעהמ"ס משפט שלום על החו"ם. ודעת תורה, ונילו דעת על חו"ד והנהגות והדושים על כל הש"ע או"ח שנדפסו בארץ הגר. והוא חלק ב' מן תשעה מהדורות המסודרים תחת ידי העולים בערך שני אלפים ושלוש מאות תשובות אשר השבתי לשואלי ובר' ה' זו הלכה בעור החונן לאדם דעת:

ועתה הוספנו עליהם

- א. השמטות מחלק ראשון, הדפסנו על מקומו בסוף ח"א
- ב. התשובות שנדפסו בספר משפט שלום הדפסנו ג"כ בסוף ח"א.
- ג. מאמרי הדרשות, הדפסנו בסוף חלק ב'.

יצא לאור בשותפות נכדי המחבר זצ"ל
ע"י בית מסחר והוצאת ספרים של

יהושע אלי' גראסמאן
ניו יורק

הוצאת גראסמאן פאבלישינג הויז

Published and Distributed by
E. GROSSMAN'S PUBLISHING HOUSE
75 NORFOLK STREET
NEW YORK 2, N.Y.

ובעיקר דין נשפלת דיעות שכתב שכל האחרונים חולקים על
 סג"ל הנה גם כתבו רח"כ סי' מ"ד הוציא למחוק חות
 כ"ף שכתב חלקים במקום חלקים מפני שכתב כלל כונה וחולק
 ע"ד הח"כ וסיים שאין לנטו ידעה עם שמה וסיים דגם כל האות
 מותר לגרוס ע"ש וגם האחרונים היטו בכתב בדעת שלמה בפעול
 אותו נגד דיובורו שאמר לקדשו קודם כתיבתו מש"כ ב"ד ובסוף
 סג"ל סי' ס"ב החזיק בדעת בני יונה והביא מהנהדרין (דף מ"ח)
 דהו"ל ל"ה השם ל"י וכו' ע"ש וע' בע"ז סי' מה"ע"ב בזה ובאמית
 (דף ס"ו ע"ב) פלעי בזה ר"ע ורס"ן וק"ל כדפ"ק ובע"כ דל"ן כל
 הענינים שייך :

אמר כפי שכתב ר"מ שאמר רק הדיו טובב לשם קדושת השם
 אלא בפעול כתיבה הוטרם עם חלקים כנהוג לומר כל כתיבה
 בפעול כתיבה בזה לא התירו וגם ככל אופן כיון שהיא חז"ל דמר
 וכבר הורה לנטו הדיעה חלילה להרזו מה שאמר דגם לפי דברי
 א"ן בזה שיש עשות כדבריו נגד דבר משהם ובאמ"ל דה"ל
 בפעולת השם שאמר א"ן חז"ל רש"י להרזו וע' חס"י ע"ד ח"מ
 סי' ע' מ"ם פ"ס. והגל"ע"ד כתבתי :

סימן קל"ה

ב"ה ג' ק"ד ו' משהשן תר"ם ברעון

לחרב המאורז וב' מ"ה נחבון טאר"ע

נ"י אב"ק בע"ז במדינת בעראביע:

בכתבו הגיעני וע"ד שאלתי בטקס הקידושין של הבתולה מעט
 בת יתכן סג"ל ש"ל ק"ל שנהקדשה מהבכור מיכל
 בן ישראל איוב והעיד הבכור אברהם בן יתחק יעקב שבוים ש"ד
 הסביר לפת ע"ב ראה מהבכור מיכל ה"ך עם הבתולה הנ"ל וע"ד
 כחה בתולות ובלילה שאישן אשילה ראה מהבתולה הנ"ל ילדה מבין
 שאר חבורות"ל ה"ל הבכור הנ"ל שקרא אותה לבת אלו ולא דברו
 כלל אלא פשטה ידה אלו וה"י סבור שפושטת ידה בכררת
 הפרייה (ב"ע"ג"ן) אבל פשטה אצבעה ושמה מהבכור אחר הרי
 את מקדשה ל"י כשכעת זו כדמיון ונתן טבעת של כסף על אצבעה
 ולא ראה את נשאר הטבעת באצבעה או לא עב"ד. ועוד העיד
 הבכור אליעזר בן יעקב סג"ל שראה את הבכור מיכל והבתולה
 מעניח טבעתים יחד ברחוב ומתחלה ועד סוף ראה ולא שמע שום
 דבר רק שאמר מיכל הרי עדים שקדשתי אותה. עוד העיד הבכור
 ישראל בן שמואל חייט א"ך שהוא עם ב' עדים הנ"ל והבכור מיכל
 הלכו יחד ברחוב ופירש ח"ע הבכור מיכל ודיבר א"ל כותל הפלתי
 עם הבתולה מעניח ולא שמע מהבכור שום דיבור קודם אלא
 שהבכור קיבל את ידה ושמוע הכרעה ממנו ואלו הכ"ד חתו מהו
 הכרעה והשיב שאמר הרי את ויותר א"ו יכול לומר אבל המקדש גמר
 הכל וראה מקדש בידו טבעת ולא ראה את נתן הטבעת על ידה
 כי ה"י חשך אפלה וגם לא ראה על ידה הטבעת כי ברחו ח"ק"ל ה"ל
 חבורתי והבטולה כיומה באמרה שהלכה ביהר עם עוד בתולות ושמעו
 שכמה סיפורים הלכו מאחריהם והב' מיכל החזיק את ידה בחזק
 ולא שמעה ממנו שום דבר ולא נתן לה שום דבר וקללה חותמו וברחה
 עכה"ד הגב"ע ב"ד של ג' בפני הבתולה אבל הבכור המקדש ברח
 ממש עוד ביום אחרו חנ ובל עם הבח"ן ביו"ט לש"ס:

והנה ר"מ ליד מה"א דסי' מ"ב סי' כה"ג טריכיס העדים
 לראות הנהיגה ממש לידה וח"כ י"א מתחת ידה
 ובג"ד לא ראו י"א מידה אבל כגד עדות עד ראשון א"ן מזה היתר
 שהרי מעיד שראה נתן הטבעת על אצבעה ח"כ א"ל לראות את
 י"א מידה ויזקא בלא ראה גוף הנהיגה אלא שראה ח"ק"ל ח"כ ש"ל
 מידה או מחלקו הפוסקים א"י מהני מש"כ בזה וגם מ"ם ר"מ
 דכ"ן דהבתולה מכחשת הו"י ע"א בהכחשת הוא תמוה שהרי החזיקה
 כפריית דברתי שהרי גם העד ישראל העיד שאמר הכרעה בשעה
 שקחיק ידה ויח"ל אמרה של אחר שום דבר וגם נראה מדברי
 העיד ישראל שקבל את ידה שלא בחזק וגם לא קללה אותו וח"כ
 א"ן בהכחשת ממש כיון שהחזיקה כפריית משני עדים אלא מלאחי
 בתשו' מהר"ש בשניות ח"ע סי' מ"ג שהעלם דגם בהוכחה משני
 עדים אפ"ה דוגה כמחשת את העד כיון שע"כ א"נה מודית לדברי העד
 ובתשו' נ"ב מ"ה ח"ע סי' ע"ה מבוחר דגם באמרת א"ו יודע א"ן

מחשן לקדושין בעד א"י אבל הנה כהר"ד פסק דאם העד חותם
 שנהקדשה בפניו ובפני ע"ד א"י ח"ק ששני מחשבו לדעת הח"כ
 יש לחוש להסו"ג דחושן להרזו וע' כ"ס סי' מ"ב סק"ו שהוכיח
 דלפעמים לא מוקמי' בחזקת פשו' ובכ"ד הרי א"ן השני מחשבו
 אלא שאומר שלא ראה ה"ה הנהיגה או שלא שמע האמירה
 אבל כבר הורה בתשו' ח"י בזה ובתשו' ח"י בשם ע"מ"ה י"ס"ל לקדושין
 (דף ס"ה) שהעלה דל"ן לחוש לחומרת תה"ד וה"י הכחתי רח"י
 מהמדרבי פ"ג לקדושין סי' קל"א דלא כהר"ד ובתשו' שמוס נדקס
 ח"ע סי' א"י הביא מהמדרשים ח"ע סי' ל"ז דלפי דבריו ח"ס עד
 ב' יודע ח"י רק קנת מטעם הקדושין ח"ק שא"ו יזכה סג"ל כיון
 דלא הוה הכחשה נמוזה חוששן לע"א להרז"ד אבל בתשו' סי'
 מוס"ה סי' כ"ט כתב דרובה דרובא ספקן להקל בקדושין ע"א
 וב"ה בתשו' מהר"ש הל"ן סי' כ"ד וסיים שה"ל ד"ס להקל למוטטה
 ע"ש וה"י מלאחי בתשו' מהר"ם גלאנ"ו סי' כ"א כה"ש"ו ע"ו
 דבריו וחז"רו שא"ן לחוש לחומרת תה"ד ועם הכחתי מהתשנ"ן
 ח"ע סי' ס"ד אבל ח"ס ע"ן ל"ד ובתשו' מהר"ם הל"ך סי"ו מ'
 הביא ג"כ דברי תה"ד וב"י ומזכיר שם דאם ח"כשה מתכתב ח"ק
 שהוקדש מודה לכ"ע יש להקל וע' כה"ה"ג ה"כ"ו מלות כ"ב והל"ה
 בשם להקל פוסקים להקל בזה:

ועוד יש הכחשה בין עד ב' ל"ד ג' סה"ל אברהם העד
 שקרא מיכל את הבתולה א"ו וילדה מבין חבורות"ל א"ו
 והוא פשטה ידה אלו בתולה וזה' ישראל העיד שהלכו כלום יחד
 והבכור פירש ח"ע וקדש ה"ל הבתולה ודיבר עמה א"ל היתול וקיבל
 את ידה ואחר הכרעה וד"ו ה"י הכחשה בקדושת דבר' העניע
 לנ"ף הקדושין שאם הלכה א"ו ופשטה ידה איוב הוכחה שה"י בל"ן
 אבל ח"ס הוא ה"ך א"ו וקיבל ידה י"ל סה"י שלא ברע"ה ומזכיר
 בתשו' מהר"ם הל"ך סי' ק"ד דה"י דמכתיבים הענינים ח"י
 בנ"ף מנע"ה הקדושין כיון שהאחד חומר שלא יגלה לה החלה שנתן
 לשם קדושין אלא בסתם ולא חשב באצבעה אלא שנתן מידו לידה
 והשני חומר שגילה לה והתב באצבעה ה"י הפירש יזכה ממקדושת
 ח"ק שא"ן כ"ו לדי"ח דגם בשתקא בשעת מתן מטות מר"י מ"מ כיון
 דלפעמים יש נ"מ בזה כיון ח"ס ה"י שהחזיק לאחד מ"מ ה"ל הכחשה
 בקדושת ועדות בעלה ע"ש ור"כ ב"ד דהוק"ו הקדושת הנ"מ
 מעדות כח"ש ברע"ה רש"י ור"כ"ד דהוק"ו הקדושת הנ"מ
 בתש"ה מקרי מקדושת אבל דעת רוב הפוסקים א"ו כן ובפרט שעת
 מהר"ש ח"א סי' קל"ח וח"כ ח"ע סי' ל"ח וב"י מ"ג דגם בהכחשת
 בבדיקות עדות בעלה ור"ף טריכיס חולקין עליו כח"ש בהשוכחי
 הנ"ל מ"מ ח"ו לאשמושי ולכן מכל ה"ן עניני יש להחזיר
 הבתולה הנ"ל:

אך מה שיש לחוש בזה לפת"ם בתשו' ח"י דב"ע ח"ע סי' ע"ז
 דהמקדש ה"י בע"ד ח"ן להקל עדות שלא בפניו ודחה דברי
 הח"ס המיקל בזה ח"כ ב"ה ה"י המקדש לא ה"י בפני הב"ד ששמו
 הנכ"ע אבל מלאחי בשו"ם פני יתכן הספדרי ח"ע סי' ו' שהביא
 בשם מהר"י כה"ן סי' ק"ב ולח"ל סי' כ"ד ומוד כחה גדולים
 דלכ"ל הקדושין מהני שלא בפני המקדש דדמי לפיכך דמקבלין של"ס
 ע"ש ח"כ יש להקל. והגל"ע"ד כתבתי:

סימן קל"ו

ב"ה ד' וירא תר"ם ברעון

לחרב וב' מ"ה אהרן הכהן ראב"ג

נ"י מקראקא:

בכתבו הגיעני וע"ד שאלתי בטעמי האכסניות שמוכרתי לשת
 ככל יום שתקאות שטרסם כחה שמות האכסניות ח"ס
 מותר להסין מע"ש השתקא ולשת"ו ע"י טכ"ס להשליט"ו והל"ך
 לשם ביום ש"ק והדרשקטרי מליח עליו חתמו ובה כפדור מהשנים
 ור"מ הא"ך בזה:

והנה מ"ם מדברי הכ"י וט"ז סי' רמ"ד ח"ס יש להחזיר איוב
 ק"ל דרס"ן ה"כא דלי"א ח"ס איוב מורה א"ל איוב
 דרס"ן חומר יותר כבר כתבתי בהנהיגה שטרס"ו כ"ס ח"י"ח שהכ"ר
 ח"ו בשלגות סה"ת והעור כ"ס"ל כ"ד ובכ"י ב"ה ו"ל שז"א
 איוב וכו' ע"ש והכ"ן וט"ז במג"ל סק"ג ומה שהקשה ר"מ מ"ס
 דו"ח

7

שנקבלים רב לעיר המונה שדנים בכל עניני הקהל כפי הרב דמחא
 וזכ"ל אם יש לו גם דיינים וגם בלא שום סילוק כשרים לדון וזכ"ל
 בהשו"ת רמ"א סי' נ"ב וזכ"ל בעניני שריב שזהו עיקר ההתמנות של
 הרב והשגחתו וחס ל' לורעא דהבא קדום ישראל וז"ל להיות נחמד
 לחתור את האבור בשביל נשיות הלב בזהבנה וכדומה לכן אין
 להמערערים שום זכות להזיז את השריב לפני ב"ד אחר כיון שהב"ד
 שצדקו אינם מסלקים ח"ע מדיון זה וכבר פסק הרמ"א סי' נ' ס"א
 שבדיינים קבועים אין ביד הב"ע"ל לדון בזבלי"א וע' בחי"ט פ"ג דסנהדרין
 ובגאון לבי סי' י"ג ואכמיל וז"ל בזה ובפרט דבענין גביע על שריב
 דתלוי בהגדרת השריב והעדים אי"ל כלל לפשות גביע אלא כפי ב"ד
 שצדקו שודעים ומכירים כל אחד. לכן הדבר פשוט שאין שום חיוב
 על השריב ליטע עמוס למק"ח ובפרט שיש עוד שריב צעיר ויוכלו
 לאכל בשר שחיטתו. והגל"ע דכתבתי :

סימן קל"ח

ב"ה ה' הוי תר"ם ברעון

להרב המאה"ג וכו' מ"ה ש"ס

נאלדענבערג נ"י אבדיק סוואליווע.

באונגרין :

מכתבו הנוטע ועד שאלמו היות שאלה את בני כשרים
 לקבץ משותף ח"ו והי' הרבה משותף נחשת ועשו כריכות
 כל אחד מחד תמיש ל"ל ונתנם בקדירה וסמורו פארנו והניח
 בחובם גם כריכות של משותף כסף חמשה ר"ב בכל כרך והי'
 נרשם על כל אחד החספר ורו"מ לא ידע וכבוא ח"ס א' שלית
 מארון להחליף נתן לו רומ חמשים כריכות צעד עשרים וחמשה
 ר"ב כי סדר שהכל נחשת וכאשר בא בניו לכיור הודיע לו מזה
 ושלח להאדון והחזיר לו י"א ר"ב ואמר שיתר לא הי' שם ועשה
 חסד לו כפי חשבון בני סך עשרה ר"ב וישן כי חשבון הגעטל
 הראשון נאמר רק העתקה כאשר חשב אולי טעה בניו בהעסקה
 ולא חסר כלום אולי נשאר ביד האדון המותר במיד או בשוגג ונשתקק
 רומ' אם הוא מחויב לשלם ההיוק :

הנה מ"ס דים ספק אולי טעה בניו בהשבון אינו י"ל כלל
 מחד שהרי מותר לו ליטע על חשבון פנקסו כמ"ס
 הרמ"א סי' ס"ד בשם השו"ת הרא"ש וע' בש"ג ששל המדני פ"ב
 דכתובות דל"ן לחוס לדבר שאינו מנוי וט"ע בש"ג פ"ז דשבויות עוד
 בזה וחקי דנכניה"ג ובאר"ט כהבו בשם מהר"ל"ג דעלה א' לא
 מקרי פנקס היינו בזה שמונה לכתוב בפנקס ממש אבל כה"ג
 שנוטע בסביבות המונה תמיד לכתוב על עלה ח' וזהו פנקסו ולא
 שכית שיכתוב יותר מכפי שהוא ואם העתיקו מהמחא העתיק יפה
 ולא שכית שיהי' טעות בסך עשרה ר"ב במסוון וגם מ"ס רומ'
 דדמי' להא דסי' ע"ח והוא מהש"ס סו"פ הטעם נבי הוא גברא
 דבטעם כבספתא וז"ל בו מרגליות דל"ן להו"ט מידו מספק דל"ו
 אורחא להניח מרגניתא כבספתא ג"ו אינו נראה דהנוטע בד"ך
 אין לו סיכוס מיוחדים ולפעמים משרב יחד ובפרט כיון שכתב
 על כל ח' כמה יש בו אין לו לחוש להניחם יחד שיהי' בטוח שכל
 הנוטל משם ישנית לקרות הנרשם עליהם והרי קי"ל דסמכות על
 כתיבה כד"ל ביומא (דף ג"ה סו"ט) דפריך א"י דעטבד מרי
 ונכתוב עליהו כי דחובה וזו לדעשה ומשני ר"י ל"ל כתיבה ופירש"י
 דזה. ואו אדעתה' לעשוני ככתבא והדר מייסי ראי' דגם ר"י
 מ"ה דשמי' וכתביה ע"ס ובע"כ דאורחא לעונוי ככתבא. וה"נ
 כ"ד. וביבמות (דף ל"א ע"ב) פריך אהא דכתב לשם מלכות וכו'
 ה' במורכח וכתב במערב וכו' תלח מזה ומזה וכו' וחקי דלמסקנת
 הש"ס דאשנויי ליקו ולסמוך מ"מ הרי ננוטע ר"פ ולא עבר עובדא
 ועוד דשאי' התם שצריכה לילך לב"ד לאקרוי' לעו"ט אבל הכא ה'
 בידו לעיני בהנרשם בנקל :

ואולם הנה ב"ד שהוא משותף עניים כבר הביא רומ' מהא דסי'
 ש"א סי' דלש"י פשע כהם פפור אל"כ הי' מופקדים

דיומא (דף פ"ה ע"ה) דלר"י בן לקים מלילין החא מפני הדליקה שלא
 יצא לככות צידים והרי לשי' רוב הופקדים כל כיכוי משאל"ג
 לק"מ דכבר כתב הר"ן פ' חנית וכו' סו"פ סל"ד קס דעיוו
 כיון דלפעמים היו לדיך לגופה החזירו ב' עפי ועפמי"ג סי'
 ש"א סק"ה דמשאל"ג יש לו עיקר גדלווייהא. אך ב"ד נראה
 דלכ"ע יש להקל דכבר העיר המג"א רס"י רס"ו בהא דמי שהשקך
 לו בדרך טמן כיסו לנכרי דלא ימתי לאחיו ד"א ברה"ר דבז"ו
 שאין לנו ראי' יש להחזיר לדעת השור שבס"י של"ד הג"ל אבל בל"ר
 סק"ד הי' דיון דבענין לכרי עובר רק על שבות דשבות וכשיעשה בעלמו
 העלול ויעבור על שבות לכ"ע יש להקל ובת"רם סוסק"ח הי' דשבות
 דאחירה לעושים דלית ב'י משעה כד"ל בעירובין (דף ס"ז) לכ"ע
 יש להקל אם יש לחוש שיעבור בשבות ע"י משעה ע"ס א"כ ב"ד
 בן לשי' האיר ובין לשי' התורם יש להקל באחירה לעושים שיהי'
 רק שבות דשבות דלא מיפיעא לשי' הסוכרים דתקב שלהם דרפין
 ועמ"ס בהגהותיו סי' ס"ג בשם הא"ז בשם ר' יואל ובשם האגודה
 דס"ל ג"כ כדעת הגמ"י א"כ היו באחירה שבות דשבות וגם
 להחליקם הנה ב"ד שאין בו טורח לבעל האכשנא אלא כרי
 ליפטר משוגם הפלילי"י א"כ היו משאל"ג כמ"ס בהגהותיו סי' רע"ח
 מדברי הפ"י והל"ב יוסף שבת (דף ע"ב) ותשי' חו"י סי' קס"ג
 וקובץ סו"פ' משבת דכשיה מפני יראת השגם מקרי משאל"ג
 וה"נ ב"ד א"כ היו שבות דשבות וכשילך בעלמו יעבור בעלמול
 מוקדא צעיר היותה לכתובה ונחמס עליו כשבת וגם שניתנו
 להאדון הפתקא ובחזרתו א"כ יש להקל ובפרט שיש בזה ל"ג
 להאכשנאם ולבעלי האכשניות אם נאסור לכולם א"כ קלקלמו
 תקנתם ויש להחזיר לכולם :

ומ"ש מדברי הח"י וע"ג שנתקו בדין אחירה לעושים שיאמר
 לעושים אחר ישוין בחשו כמ"ס ח"ב סו"פ מ"ב כדן שלוחות
 מכתבים בע"ס על הכי דואר ומשלם הכשחה של"ך בש"ק שהניח
 מדברי הח"י וע"ג הג"ל ופסק להקל במקום טורח הרבה ע"ס
 וה"נ ב"ד. והגל"ע דכתבתי :

סימן קל"ז

ב"ה נ' הוי תר"ם ברעון

להרב המאה"ג בנש"ק וכו' מ"ה צ"ב הירש

הורוויץ נ"י אבדיק ראזוואראב :

בכתבו הנוטע ועד שאלמו בעסק הש"ר דקהלכם שיש לכם
 אכשים עליו חשבות בעניני שריב ומזמינים אותו ליטע
 לעיר אחרת וס' יעידו עדותם עליו והשו"ב רולה שיעידו עליו
 כב"ד שצדקו לפני מעכ"ה וזית דיו והמערערים מחליטים באחרים
 שהריב וכו' הם אוהבים של הש"ב וטועים :

הנה לא ידעתי מקום לדבריהם המערערים כלל הדין שהרי מותר
 בחו"מ סי' ו' ס"ז בהג"ה שאין הכע"ד נאמן לפסול הדיין
 כשכל שהוא שונאו או אוהבו א"כ מביא ראי' לבדו הדבר ועוד
 דהא דוקא בדין שיש בו חשש נטייה הלב שונא אוהב פסול אבל
 לקבל עדים ולכתוב עדותן נראה דגם שונא אוהב כשר שהרי הוא
 כותב רק מה שהעדים אומרים דמי לעדים עלמן גנם אוהב ושונא
 כשר לעדות כמ"ס ברס"י ל"ג והרי יוכלו לעשות הגב"ע כפי ב"ד
 דמתא' ולשל"ת הגב"ע לפני רב אחר ועוד נראה דדוקא בדברים
 שבמחון שאינו נוגע לענין של הדיונים יש לחוש שמה ע"י אהבתו
 ושנאתו והי' דעתו נוטה לדר אוהב אבל ב"ד שהוא ענין הנוגע
 לאחיה וגם להב"ד עלמן והי' נוגע שלא וכשלו בשחיטתו האסורה
 א"כ גם אוהב ושונא נאמן וכה"ג כתב בהג"א פ"ק דחולין דגם אם
 נימא דל"ן הש"ר נאמן נגד חו"ה מ"מ כשאובל בעלמו מהבשר כיון
 שאינו חסד לאכול נבילות לכ"ע נאמן והרמב"ן ברש"ק דגיטין סי' קו'
 התוס' דעלף מנהה דש"א נגד חוקה ותי' הוא דש"ה' שנוגע גם
 לעלמו וכיון שנאמנת על עמיה נאמנת גם לבעל. וע"ע מה"ג במו"ס
 ה"ה (ה"ה י"ד) ד"ה דהולא וז"ל דהאינו הידור כיוון זה ועמ"ס

ה. מהו צורך הגוף המתיר לקרוא באיגרת שלום

שאלה: איגרת שלום דמותר לקרוא בו הוא דוקא שיש בו צורך הגוף (ע"י מ"ב סי' ש"ז ס"ק נ"ד, ובתוס' שבת קט"ז ע"ב ד"ה כ"ש א"י צורך גדול), מהו גדר החשוב צורך הגוף, האם בענין שיהיה בו דבר נחוץ או חשש סכנה.

תשובה: כל איגרת שאין בו עניני ממונות מותר לקרות בו. אכן איגרות הבאים מחוץ לתחום אסור לטלטלם.

ז. אם טילטול בגופו מותר דווקא לצורך דבר המותר

שאלה: איך יש לנהוג לגבי טילטול דבר האסור ע"י טילטול בגופו (שאנו נוהג במקצה ביה, סימן ש"א סעיף ח'), אם מותר דווקא לצורך המותר או אפי' לצורך דבר האסור (ע"י מג"א ס"ק כ"ד).

תשובה: אסור לטלטל בגופו לצורך המוקצה, אכן אם הוא דבר נחוץ מותר.

ז. אם להניח ילדים לשחק בצעצועים שמשמיעים קול

שאלה: הראתי למרן טלפון קטן שהילדים משחקים בו, האם צעצועים כאלו המשמיעים קול ה"ל מוקצה.

תשובה: אינו נכון שהילדים ישחקו בצעצועים כאלו. אכן כיוון שהילדים משחקים בהם בחול, דינו ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו. אכן כל זה בצעצועים שאינם משמיעים קול מייד כשאוהו בהן. אבל צעצועים שנוידי כשנוגע בהן משמיעין קול, אסורין בטילטול משום השמעת קול.

ח. מה נדרש טילטול כלאחר יד

טילטול ע"י אתרו ידיו לא ברור דחשיב ליה כלאחר יד, דלא חשיב כלאחר יד כ"כ, אכן במפרקי חשיב כלאחר יד.

ט. טילטול בשני יד

שאלה: אם מותר לטלטל בשני יד בזה"ז (סימן ש"ח סעיף ל"א)
תשובה: כיוון דאין הדרך לכוס על בשר חי (ע"י מג"א ס"ק נ"ז), לכן ה"ל מוקצה.

י. טילטול משחקי ילדים שאסור לגדולים לשחק בהם

שאלה: משחקי ילדים של הגרלה, או משחקי הקוביא (דייס בלע"ז) ומשחקי קלפים, וכן משחקים שאסורין מחמת שיש בהם עובדא דחול, אם מותר לטלטלם בשבת.

תשובה: אפי' במשחקים אלו שאסורים משום עובדא דחול, אכן כיוון דמיוחדים לקטנים לא ה"ל מוקצה.

יא. דיון בכוס בטעם המיוחד לפמוטים

שאלה: טעם זהב שהניחו עליו המנורה (לייכטר) וכיכר לחם, אם מותר בטילטול

תשובה: הטעם אסור בטילטול כיוון דמיוחד בשביל המנורה. ול"ד לשולחן כיוון דשולחן הוא לכל תשמישים, היינו שמויחד לכיכר ולמנורה, משא"כ טעם שמויחד למנורה. ואפי' אם משתמש בטעם זה לצורך אחר הו"ל בכ"ז מוקצה, כיוון דהדרך שהוא מיוחד לגרות. אכן אם הוא טעם גדול מאוד ושייך בו תשמישים אחרים לא הו"ל מוקצה (ולכאורה הדבר תלוי בשעמו החזיר לבסוס לדבר האסור ולדבר המותר שנתבאר בדברות משה שבת ח"ב סימן ל"ח ע"ב ב', ועיין שם בדרך חב' בטעם הא' שלכאורה אין נפ"א מ' הבסיס מיוחד לדבר האסור דווקא, משא"כ לטעם חב' בדרך זו).

ד יב. אם ייחוד מקום הוא תנאי הכרחי להגדרת מוקצה מחמת חסרון כיס

שאלה: במוקצה מחמת חסרון כיס, הא דמצינו (שבת קכ"ג ע"א) דמיוחד ליה מקום, אם בעינן דווקא ייחוד מקום במוקצה מחמת חסרון כיס, או דלא.

תשובה: לא בעינן ייחוד מקום. והא דמובא בגמ' דמיוחד ליה מקום, זה הוי רק בגדר סימן שמקפיד על החפץ. וכן להיפוך, אין ייחוד מקום לחודיה הגורם שיחשב כמוקצה, דא"כ יהיה כל סמרטוט שייחד לו מקום, מוקצה. L

יג. אם לגרור עצמות וקלויפין מן המפה על ידו סכין

שאלה: אם יש לנהוג כדעת הט"ז סי' ש"ח ס"ק י"ח לגבי סילוק קלויפין ושאר דברים מעל השולחן, לגררן ע"י סכין.

תשובה: במקום שיכול לגררו ע"י סכין ולא יצטרך להגיע להיתר טילטול דגרף של רענ, מוטב שיגררו ע"י סכין.

יד. משחק שמרכיבים בו מילים מאותיות אם הוא מוקצה

שאלה: משחק שכל משתמש מקבל אותיות, ומרכיבים מן האותיות מילים (הנקרא סקרבל), והיינו שהאותיות נאחזות במקומן במשבצות, אם חשיב ליה כלי שמלאכתו לאיסור, ואסור בטילטול.

תשובה: משחק זה הוי מוקצה כיוון דאסור לשחק במשחק זה בשבת. אכן אם הילדים משחקים בחתיכות

אורח חיים חלק תתע"ב
כ"ב

תשובה: מעיקר הדין מותר. אכן כיוון דיש אור של גר אסור, כיוון דאתי לאחלוףי.
 ושוב שאילתיו אם מותר לטלטל מגורת אלקטרי ושלוקה ביה"ש, אך עכשיו אינה דולקת.
 והשיב, דמעיקר הדין לא הו"ל מוקצה, וכן ליכא השש דשמא יכבה, דאל"ה לא היה לנו שום צד להתיר שימוש בכלים הפועלים ע"י חשמל, אי איכא השש שמא יכבה. אמנם אין להתיר בטילטול (כשחייא דולקת, ומכילא גם כשדלקה ומכבתה), כיוון דדומה לגר של אש (וכונתו שאם לא היה דלוק בשבת מותר לטלטלו לצורך גופו ולצורך מקומו).

לו. טילטול שלג בשבת

שאלה: אם שלג אסור בטילטול, ובהזדמנות אחרת פסק דהו"ל מוקצה.

תשובה: הווי מוקצה דהווי גולד, וגשם (עירובין מ"ז ע"א גבי מ"א בעימא דאי אמרין דמיבלע בלועי אסורין מטעם גולד, אלא מ"א בעימא מינא ניידי) אינו ראיא לסתור, דאינו כגשם (יחכן שכונתו ששלג שבבעים ודאי שכמאן הליה דמי, ע"י שם מ"ה ע"ב ברש"י ד"ה מיבלע).

לח. בגדים שיתייבשו במכונת בשבת

שאלה: בגדים שנשארם במכונת היבוש בביה"ש אם דינם כמוקצה.

תשובה: אסור להכניס בגדים למכונה בערב שבת כדי שיתייבשו בתוך השבת, דהו"ל כהאי דין דריחיים (סימן רנ"ב סעיף ה' בהגה בשם יש אסירם), ולכן אם הכניס בגדים למכונה בערב שבת שיתייבשו בשבת, דינם דהו"ל מוקצה (ע"י בסימן כ"א לעיל סעיף י')

סימן כג

בענין מוקצה במכשירי חשמל

בע"ה ט"ז מנחם אב תש"ה.

לכבוד נכדי היקר חביבא דנפשיא הרה"ג מוהר"ר מרדכי טנדלר שליט"א.

כתבתי כמה פעמים בענין זה, וכן פירסמתי דעתי בעל פה למעשה בענין זה, וכבר הם דברים מפורסמים וידועים. אבל מאחר שכמה העירו שכנראה יש כעין מבוכה בשיטתי במש"כ באג"מ א"ח ח"ג סימן מ"ט, ובא"ח ח"ד סימן צ"א סעיף ה', על כן ביקשתי שיעתיקו דברים אלו בזה הלשון כדי לפרסם דעתי בספרי הבא.

נהג כלי חשמל הגם שפועלים על ידי החשמל ומתחברים להחשמל ואפילו מגורת חשמל, למעשה אינם

מוקצים בשבת, ומותר לטלטלם, אלא א"כ הם כלים שעושים בהם מלאכה. אבל אם פעולתם אינה מלאכה שבת אין להחשיבם כמלאכתו לאיסור מהמת שמקבלים כוחם על ידי דבר האסור כמו חשמל, דדבר שמלאכתו לאיסור פירושו דבר שעושים בו איסור, ולא דבר שנעשה ע"י איסור. ורק צריך להיזהר שלא להפרידם מחיבורן להחשמל.

ואם אחד רוצה להחמיר לעצמו יותר (הגם שאני בעצמי אינני נוהג כן) הרשות בידו. אך אז יש לידע שלכל הפחות מותר לטלטל גם נר חשמל לצורך גופו ומקומו (אבל ע"י לעיל סימן כ"ב סעיף ל"ז שיש לחשוש מצד מה שדומה נר חשמל לגר של אש ממש). ובנוגע למה שנכלל בהיתר לצורך מקומו, נראה, שגם אם צריך שהמקום שעליו הולך האור כעת יהיה חשוך, נמי מקרי צורך מקומו.

זקנך אוהבך,

משה פיינשטיין

סימן כד

בענין סחיטת אשכולית בשבת על צוקער, הנתת תפילין בחול המועד, אמירת ה' שפתי תפתח ויהיו לרצון אמרי פי, יציאה בשבת בשעון יד, תשלומין לתפילה למו שנעשה אונן בערב שבת לאחר זמן מנחה קטנה, ועניינים שונים

בע"ה ר"ח כסלו תשמ"ג

למע"כ נכדי היקר חביבא דנפשיא הרה"ג ר' מרדכי טנדלר שליט"א.

א. הטעם שחילוקה סחיטת אשכולית בשבת על צוקער שאסור, מסחיטת לימון שאינה במשנה ברורה שמותר, ודין הכנסת התיבות פרי לפיו למצוין המשקה

מה שהקשה כת"ר בהא שכתבתי באג"מ א"ח ח"ד סוף סימן ט"ז, באשכולית שקורין גרייפרוכט שאסור לסחטתה בשבת על מקום שיש שם צוקער, אף לאכול תיבך, משום דלא בכל מלאכות איכא חילוק בין לאכול מיד ובין לאכול אחר איזו שעות. מהא דאיתא במ"ב סי' ש"כ ס"ק כ"ב, דרשאין לסחוט לימוניש שהוא ציטרין על צוקער, אפילו כשכונתו ליתן הצוקער שנכחט לתוכו לכוס חמין ששוחה. ומצוין בשער הציון לחיי אדם, הוא מתשובת הרה"ג. שלכאורה באשכולית הוא כ"ש מהתם, דהא שם משמע דרשאין אף כשהכוננה הוא לשומנו אחר שיקלוט הצוקער, למים

החמין שרוצה לשתות. דהא אין רגילין אינשי ל: ציטרין אפילו כשיש עליו צוקער, מפני חריפותו, שנותנין אותו במים חמין ששוחין. מ"מ מותר, שעב"פ עתה בשעת נתינתו, הצוקער הוא אוכל. שמותר באשכולית דאיכלין אותו בעצמו בלא מים משקה.

אבל איזה דמיון הוא לימוניש לאשכולית. דלימ הוא רק תבלין, ואין הדרך לשתות אותו למשקה, שסוחט מעט כדי ליתן טעם בכוס של חמין, שהוא מועיר. לכן כשהוא נכחט לצוקער נבטל מ"מ ה מחסיבות המשקה שבו, מהמת חשיבות אוכל שאיכא הצוקער, וש"ך שיאכלו חתיכת צוקער זה בעצמו, שרוצה באכילת צוקער שיהא מוטעם לא רק במה ע מחוק כתינות, שהרבה אינשי מהגדולים לא ניחא לכן הוא בשם אוכל, שהרי המשקה נכחט להצו שהוא אוכל, דלכן אין לאסור זה בשבת, דהא או דאיפרת הוא. אבל כשסוחט האשכולית, כל הסחיטה משום שרוצה לשתות, דאין במשקה הנכחט האשכולית שייכות לתבל בו דבר אחר, אלא שע אותו לשתיה בעלמא כרוב שתיית מי פירות. ולא י שוחטבו אוכל כשסחטו על צוקער, אף לחו צוקער, וכ"ש כשסחטו לעפורית דצוקער, מ דמותו לכונת שתיית מי האשכולית שנכחטו. ולכן כסחיטת כל פירות העומדין לסחטן למשקה, זו בשבת כדון פירות העומדין לסחיטה. ואין הסו שעושה ע"ג צוקער משנה את מעשיו ואת כוננתו, ע סוחט לחשיבות משקה, ול"ק כלום והוא ברור ופ לע"ה.

ולענין להכניס לפיו חתיכות חתיכות ולמה שכתבתי שכיוון שלמג"א ס"ק ד' היש אוסרין ש הרמ"א שם בסעיף א' אוסרין אף בשאר דברים, ולז בענינים, מן הראוי להחמיר. שכתב שהמ"ב סוף י"ב כתב שלכו"ע מותר להכניס לפיו חתיכות ולמו כפה, דהאוסרים שברמ"א אסרו דווקא כשהוא דרך ז' היינו כשמוציץ אותם ואינו משימם לתוך פיו, אבל כמי לתוך פיו מותר. וגם ראית שאני בעצמי לא החמרתי. מה שכתבתי הוא בעובדא שפליגי שתי הש שברמ"א, דיש להחמיר כהיש אוסרין כדעת המג"א, כה"ז. ולא עסקתי בדבר שכתב המ"ב שלכו"ע מ אלא בדבר שפליגי שתי הדעות שהביאו ברמ"א. אליבא דהמ"ב דווקא במחוק את הפרי בשפתו וע ימוציץ ממנו, וחלק מהפרי מונח במחוק. אבל כשמ חתיכת הפרי שמוציץ ממנה כולה בתוך פיו, שהוא נ לכו"ע, שרי. והדין שכתבתי שאסור, דיש להחמיר כ אוסרין והמג"א, הוא כשלא הכניס כל החתיכה י פיו. אבל לא כתבתי זה בפירושו, משום שלא ברור

75 הנה

11

Abadi of Shak

שו"ת

אור יצחק

חלק ב'

כולל
שאלות ותשובות וחקרי הלכות
בעניני או"ח ויו"ד
וענינים שונים

מאת
הצעיר יצחק עמאדי
ראש כולל אהל תורה

ירושלים - ליקווד
תשי"ע

סימן קל"ח

טעם מוקצה בקדרות

שו"ע סימן ש"ח סעיף ג'.

כתב המחבר וז"ל: כלי שמלאכתו לאיסור וכו'. ובמ"ב ס"ק כ', כתב וז"ל: וקדרה שמלאכתה הוא לבישול, ורק לפעמים משתמשין בה למים ולפירות, היא בכלל כלי שמלאכתה לאיסור אם לא שיש בה מהתבשיל, עכ"ל.

כתב התשב"ץ (ח"ד חוט המשולש טור ג' סימן ז), וז"ל: וכתב א"ז הרמב"ן ז"ל שדעת הראב"ד וז"ל, דגרות כלי שמלאכתו להיתר הם - שאינו אלא בסיס לשמן ופתילה ואינם עושים שום מלאכה. וגם הרב אלפסי אומר דגרות משמשי שבת הן, ואין שמלאכתו לאיסור אלא כגון קורנס ורחת שאין להם תשמיש קבוע בשבת, ע"כ. ולפי סברא זו אפי' לצורך עצמו של גר שלא ישבר מותר לטלטלו ע"י תנאי, עכ"ל. והיינו שאחר שכבה הנר מועיל תנאי לטלטלו.

וצ"ע למה בכלי שמבשלים בו נקרא מלאכתו לאיסור, הרי זה מחזיק המאכל כדי לבשלו, וזה מחזיק השמן והפתילה להחזיק השלהבת. ואולי בכדי לבשל כיון שעושה מעשה איסור - דהיינו בשול - זה נקרא שהכלי עושה מעשה איסור, אבל בכלי שמחזיק השמן והפתילה אין הכלי עושה מעשה איסור. ועדיין לא מובן.

סימן קל"ט

האם יש איסור קשירה במאכל בהמה

שו"ע או"ח סימן ש"ח סעיף ט"ו.

כתב המחבר וז"ל: סנדל שנפסקה רצועה וכו', ואם הוא בכרמלית, מותר לכרוך עליו גמי לח שהוא מאכל בהמה לתקנו שלא יפול מרגלו, עכ"ל.

בשבת (דף קיב.) איתא: רבי ירמיה הוה קאזיל בתריה דרבי אבהו בכרמלית איפסיק רצועה דסנדליה, אמר ליה מאי גיעבד לה, אמר ליה שקול גמי לח דחזי למאכל בהמה וכרוך עילויה, ע"כ. ופירש"י וז"ל: דראוי לטלטול, עכ"ל. והיינו שהטעם שצריך להיות ראוי למאכל בהמה, דאי לא הכי אסור בטלטול, וכן הוא בר"ן על הרי"ף.

אכן ברמב"ם (פ"י מהלכות שבת ה"ד) נראה שמפרש טעם אחר להא דבעינן גמי לח, וז"ל: כל שראוי למאכל בהמה מותר לקשור אותו בשבת, לפיכך אם נפסקה רצועת סנדלו בכרמלית נוטל גמי לח הראוי למאכל בהמה וכרוך עליו וקושר הגמי, עכ"ל. ומבואר דהא דבעינן מאכל בהמה,

הוא משום היתר קשירה ולא משום היתר טלטול. וכן הוא ברש"י לקמן (דף קנז:) שכתב וז"ל: ולהכי נקט גמי. שראוי למאכל בהמה, ולא מיבטל ליה להיות קשר של קיימא, דמנתק כשיבש, עכ"ל.

ולכאורה צ"ע למה לא פירש"י משום היתר טלטול כמו שפירש בדף ק"ב.

אבל הדברים פשוטים, דבמעשה דרב ירמיה לא היה החשש שיבטלנו שם - דודאי יתקננו ברצועות רגילות, ולכן כתב רש"י הטעם משום טלטול, אבל בסוף מי שהחשיך, שם כתב הטעם משום היתר קשירה ולא משום איסור טלטול, דשם לא היה המעשה בכרמלית, והיה אפשר גם למצוא דבר אחר לקשור המקידה, ולמה העדיפו לקחת גמי, ולכן פירש כדי שלא יהא קשר של קיימא.

אמנם מהרמב"ם משמע שהטעם שאמר ר' אבהו לר' ירמיה שיהא ראוי לבהמה, הוא משום מלאכת קושר. ולענ"ד טעמו, דאם משום טלטול מוקצה, מה חידוש יש בזה, וכי היה ספק לר' ירמיה אם מותר לטלטל מוקצה - ולמה הוצרך ר' אבהו להזהיר אותו על זה.

ועוד נראה לי, דהרמב"ם לא למד ברש"י (בדף קנז:) שנקט גמי - שראוי למאכל בהמה, דמנתק כשיבש. אלא הוא למד שהוא דין מיוחד באוכלי בהמה דאין בזה משום איסור קושר. וכן מדויק לשונו שכלל ואמר "כל הראוי למאכל בהמה", והא ודאי שיש גם דברים יבשים הראויים למאכל בהמה.

ובאמת שדברי רש"י צ"ע, דאם הטעם דמינתק לכשיבש, מה הלשון אומרת ולא מיבטיל חלא גם אם יבטל לא הוי קשר של קיימא - משום דמינתק.

ובפירוש הרע"ב ברטנורא - לא כתב הטעם לכשיבש מינתק, אלא הטעם דלא מבטל ליה. ובפירוש המשנה לרמב"ם כתב, שלא תהא קשירה של קיימא אלא בגמי, עכ"ל. ודבריו באו סתומים ולא נתבאר מדוע לא הוי גמי של קיימא. וגם צ"ע דביד החזקה כתב הכלל מפני שראוי למאכל בהמה וזה טעם אחר ממ"ש בפירוש המשנה.

סימן ק"מ

טלטול קליפות מהשולחן

שו"ע או"ח סי' ש"ח סעי' כ"ז.

כתב המחבר וז"ל: עצמות שראויים לכלבים וקליפים שראויים למאכל בהמה ופרורים שאין בהם כזית מותר להעבירם מעל השולחן, אבל אם אין הקליפים ראויים

ספר

שאלות ותשובות

עמק התשובה

חלק שני

כולל

תשובות וביאורים וביאורים
בדברים הנוגעים לארבעה חלקי שו"ע

עמודים

אשר חנן ה' את עבדו ברוב רחמיו וחסדיו

הק' יחזקאל ראטה

אבד"ק קארלסבורג יע"א

מח"ס משפט הארץ - חוקת טהרה - קרן התורה
עמק שמעתתא - חזון יחזקאל - ועוד

הוצאה שני' ע"י הוצאת ספרים

שערי ציון קארלסבורג

ברוקלין תשס"ד לפ"ק

הוצאת ספרים

**שערי
ציון**

„האינטרעסט“ שגשלים ישולם מהעסק וגם כשאני יצטרך מעות לאיזה עסק אחר אוכל ליקח ממעות העסק בלא „אינטרעסט“, רק שאני מחויב לכתוב הכל בהפנקס כמה נתתי וכמה לקחתי כדי שאוכל לבוא לחשבון עם האיגוד יהודי הנ"ל,

ג) באם יהא צורך למכור אחד מהדברים השייכים לעסק הנ"ל או ליקח עוד לטובת העסק הרשות בידי לעשות הכל, בלי נטילת רשות מהא"י הנ"ל ולקחת כל דבר יהי מתחילה לשם הא"י הנ"ל שהם יהיו שלו אפי' אקנה במעותי יהי המעות בתורת הלואה להא"י וכאילו קניתי במעותיו לצרכו ובשבילו.

ד) שכל זמן שהא"י הנ"ל לא יפרע לי כל המגיע לי אין לו רשות למכור ולקח לעצמו שום דבר מהעסק הנ"ל רק הכל יהי תחת ידי בתורת אפותיקי עד אשר ישולם כל המגיע לי ממנו, ומ"מ כל האחריות מהעסק על הא"י הנ"ל מעכשיו, וזמן הפרעון שמחויב הא"י לשלם יהי _____ ובאם לא ישלם לי בזמן ההוא אזי רשות בידי למכור לאחר כל העסק הנ"ל בלא נטילת רשות מהא"י הנ"ל וכל שאקח בערו הן פחות הן יותר מכפי המגיע לי הכל יהי שלי ואין לנו שום מענה ומענה זה על זה.

ה) כשישלם לי הא"י כל המגיע לי אזי אני מחויב ליתן לו כל הכתבים על כל העסק ולעשות עמו חשבון צדק הכל באמונה, ונתן לנו הא"י הנ"ל כל דין תורת נאמנות מפורש להיות נאמן בדיבור בעלמא בכל עניני העסק הנ"ל בלא שום שבועה ותקיעת כף ורשות בידו להעתיק השטר בכל לשון שירצה.

כל זה נעשה באופן היותר מועיל ע"פ דין תורתנו הקדושה ובחייב נמור ובשעבוד הגוף ומנהג המדינה, וע"ז באתי על החתום היום _____

נאם _____

לפנינו העדים נעשה כל הנ"ל ביום הנ"ל _____

נאם _____

נאם _____

סימן יג

בענין טלמוד קופה של אתרוג העשוי מכסף, בשבתות השנה ובשבת של סוכות

מחמת ח"כ, דודאי יש לחלק זנייכן דכא תינה כלי שמלאתכו לאיסור, כוואיל שלמלאתכו שמיחד לו הוה אוי ראווי כיון שאיסור לעשותו בשבת, ולענין שאר מלאתכו הוה מקפיד שלא להשתמש בו, משו"כ שפיר הוי מוקצה מכל וכל, הצל כלי שמלאתכו להיתר חף שמקפיד עליו שלא להשתמש בו לענינים אחרים מה שאין מיוחד לו, מ"מ למע שמיחד לו משתמש בו וכווא ראווי לאותו השמיש גם בשבת, ח"כ לא עליו שם מוקצה כיון דעב"פ יש תשמיש שמשתמש בו בשבת, ולא מיבטיח דכה"ג עכ"פ לא מגרע מדין כלי שמלאתכו לאיסור דרשאי להשתמש בו לצורך גו"מ, הלא חוכך חטי לומר דאפי' דין כלי שמלאתכו להיתר יש לו דשרי אפי' מחמת ללא הוואיל ומלאתכו שכווא מיוחד לו כוי מלאתכו המותרת בשבת.

שאלה: בדבר אשר עלה ונסתפק לענין קופה של אתרוג העשוי מכסף באם מותר לטעול בשבת בקופסת הכווא, ומוקים הספק כווא כוואיל ומקפידין שלא להשתמש בקופסת הכווא השמישין אחרים מלבד להאתרוג מפני יקרותו והשיבותו אפשר נדון כדון מוקצה מחמת חסרון כים דהוי מוקצה חמורה דאפילו לצורך גופו ומקומו חין לטעלו.

תשובה: מקודם שנוצח לפשוט שלחתי הציח כלן מה שדנתי להלכה לענין מותר דקו"ל צכו" רע"ט דחס לא הדליקו צו באתו שבת דיו כדון שאר כלי שמלאתכו לאיסור דמותר לטעלו לצורך גופו ומקומו, מ"מ חס כווא עשוי מכסף כמו שזכרתי צינינו, דמקפידין שלא להשתמש בו תשמישין אחרים לכאורה נדון כדון מוקצה מחמת ח"כ דחין לטעלו אפי' לצורך גופו ומקומו.

הנה ציטוד מיני מוקצה מחמת חסרון כים לא מצינו דחשיב רק מיני כלים שמלאתכו לאיסור וכמזכיר צרס"י ש"ח. ח"כ חין לו ללמוד משם לענין כלים שמלאתכו להיתר שוכא עובג צו ג"כ דין מוקצה

והנה ראיתי צפני יבוסע צפ' כירב דף מ"ו ד"כ → צה"ד חף) דכעלכ ג"כ דאותן כלים שאיסורן כה"ס משום מוקצה מחמת ח"כ שייך דווקא צכלים שהן מלאתכו לאיסור, ואע"ג דכל הכלים שמלאתכו לאיסור לצורך גופן ומקומן שרי, הוינו משום דמו

דרכו להשתמש במטרה וכלה דרך עלטול מפני גדלו וכדו, נמלך דמיו למוקלה מחמת ח"כ דהיינו מטעם דחמריין דמוקלה מחמת ח"כ הוי מוקלה חמורה מכה אוחו הטעם לריך להיות ג"כ מטרה וכלה מוקלה חמורה אלא דהסיבות הויין מעטמים שונים זה מזה, דהסיבה דסיכוי זריו ומזורי הוי מחמת חסרון כים היינו שקפיד עליו שלא להשתמש לדברים אחרים מחמת חסרון כים וע"כ מוקלה דעתיו מנייחו לגמרי, וסיבה מטרה וכלה הוי מחמת גדלו וכדו דהיינו שאין משתמש צו להשמישין אחריו מחמת גדלו וכדו וע"כ מוקלה דעתיו מנייחו לגמרי, וכהתא' ח"ש קושה החוס' מה שהקשו מזה על זה ונתקשה צוה הפני' דהא מטרה וכלה נקטו הפוסקים דאין יובג צו דין מוקלה מחמת ח"כ, וממילא מותר לעטל מטרה של כסף כדון כלי שמלאכתו להיתר אפי' מחמת ללא וכשכ"ג. (ועי' בשו"ת דברי יואל סי' י"ט אות צ' שגם דעתו נטע דלא שייך מוקלה מחמת חסרון כים בכלי שמלאכתו להיתר).

ומעתה נצוה ג"כ לנ"ד לענין קופסת העשוי להחזיק צו האחרוג אף אם הוא של כסף וכיוצ"ו דמקפידין שלא להשתמש צו שאר מיני השמישין חוץ מהשמישו המיוחד לו, מ"מ הו"ל ומשמש ג"כ לשם חכשיע, דהא מחזיקין אותו כל השנה צהרון החכשיעין להרלות חזתו, ח"כ דין כלי שמלאכתו להיתר עליו ומותר לעטלו אפי' מחמת ללא אפי' בשבת, אף אי הוי נקטיין שלמה שהוא עשוי להחזיק צו האחרוג, הוא מוקלה בשבת, מ"מ מחמת החכשיע מותר לעטלו וכשכ"ג גבי מטרה של כסף.

דלקמן יחבחר דמבואר בהדיא בשו"ע סי' תרנ"ה ס"צ דאחרוג מותר בעטליל בשבת ולא הוי מוקלה, ומה שכתבנו רמז למר דאפי' אם היינו מחזיקין דאחרוג הוי מוקלה וכמו שיש למר לדעת קלה פוסקים דאין להריות צו וצפרע צומיט דאין משתמשין צו כלל להריות ואין רמזי כאן להאריך צפרע זה].

הדר חזינא דאף לאחר הכתיבו דדבר העשוי ג"כ לקבט הכות דין חכשיע עליו והוי כלי שמלאכתו להיתר, מ"מ הו"ל שכליו שעליו צמיט חזינא צו חו"ל ממה שכתבנו לעי' דכלה הוי דבר שמלאכתו להיתר ואפ"ה ר"ה ליתן עליו דין מוקלה חו"ל וסדר השמישו הוי דרך היעוה ולא דרך עלטול אלא שהגמ' דהא אותו דלא הוי מוקלה וכתבו החוס' שם צטעם הדבר ח"ל אלא ודאי לא חשיב קביעות שלה ושל מטרה קביעות אלא היכי דקבט מקום לגמרי כדאמר צפ' כל הכלים (ר"ל גבי מוקלה מחמת ח"כ) עכ"ל, הרי דהיכי דקבט

להשמישו אחריו משא"כ צהק דקפיד עליהו ומיחד להו מקום חו לא חזי להשמישו אחריו, משא"כ בכלים שמלאכתן להיתר לא שייך לאסור זח"ד עיי"ש ויחר בהריות. הרי דהעלה ג"כ כמשכ"ג דמוקלה מחמת ח"כ לא שייך רק בכלים שמלאכתן לאיסור. אלא שנתקשה לפי"ז אדברו החוס' שם צפ' כורה דף מ"ו מהוס' (ד"כ אין לנו) שהקשו דלמאי דמפרש בגמ' טעמא דאין מטלטלין מטרה אליבא דחכמים משום דאדם קובע לו מקום, ח"כ היכי שרי רצי שמטון, הא חמריין צריב כל הכלים (דף קכ"ג) הכל מודים צסיכי זריו ומזורי כיון דקפיד עליהו מיוחד להו מקום, ור"ל דאפי' ר"ש מודי דאסור לעטל משום דמיחד להו מקום, וח"כ היכי שרי כאן גבי מטרה לפי"מ דס"ד דעטמא דאסור רבן לעטל מטרה הוי משום קביעות מקום. וע"ז נתקשה הפני' שם ליישב דשאני הוי כלים דסיכוי זריו ומזורי הוי כלים שמלאכתן לאיסור ומש"כ דין הוא שיאסרו אפי' אליבא דר"ש, דנהי דכלים שמלאכתן לאיסור לזורך גו"מ שרי היינו משום דחזו להשמישו אחריו, משא"כ צהק דקפיד עליהו ומיחד להו מקום חו לא חזי להשמישו אחריו, משא"כ מטרה וכלת חתום דהכא שמלאכתן להיתר, [דמטרה מקרי גמי מלאכתן להיתר לפי דברי הפני' עיי"ש צטעמו] צודחי שפיר שרי דשמלאכתו להיתר לא שייך לאסור משום קביעות מקום. ומסוק דלע"ג ליישב דברי הרשב"א שבתוס' עיי"ש. וצספר מטרה הטהורה רס"י ש"ה קנה מטרה ס"ק ח', רולה להוכיח מכה דברי החוס' הניל דדין מוקלה מחמת ח"כ נהג גם בכלי שמלאכתו להיתר, דהא כולת חתום הוי מלאכתו להיתר, ולפי דברי הפני' גם מטרה הוי מלאכתו להיתר, עיי"ש בדצרו. עכ"פ מוכח מדברי החוס' לכאורה דגם בכלי שמלאכתו להיתר נהג צו דין מוקלה מחמת ח"כ.

האומנם לע"ג ליישב דצריכס צוה דמנין להו למר כן צכדו להקשות דהא הסברה ניהנת לחלק ציטיבן וכמו שכתבנו למעלה.

ובעת לימודי צשיבה עם תלמידים אמרתי לייבב תמיהתו של הפני' דלק"מ, דנהג זה וודחי דמטרה וכלת חתום דהוזכר בגמ' דמוקלין הן הו"ל וחדם קובע לו מקום אין סיבה המוקלה מכה חסרון כים דצדברים הללו לכאורה אין כאן ח"כ, וגם בגמ' לא מזכיר דהטעם משום דקפיד עליהו עבור ח"כ, אלא דלענויטו דהיינו לענין עלטול מוקלה דעתו ממני לגמרי, דאף דמשתמשין צו מ"מ השמישו לא הוי דרך עלטול אלא מונח במקומו ומשתמשין צו, ולענין השמישין דרך עלטול מוקלה דעתו ממני לגמרי דאין

יובג צו דין מוקלה מחמת ח"כ וכמו שכתבנו לענין מטרה.

ועוד סברה ה' נלענ"ד לומר לגבי קופסא של אחרוג בשבת שבתוך המועד, דכיון דכל הקופסא עשוי להחזיק האחרוג ח"כ אין ליתן על הקופסא דהשש איסור עלעולי אחי מחמת האחרוג יותר דין מוקלה מדין המוקלה של האחרוג גופי', וכיון דלגבי האחרוג פסקוין דמוחר לעלעלי כדון דבר המותר הכ"י דהקופסא של אחרוג מותר לעלעלי ולא יהא העפל חמור מן העיקר. מסקנה דמילתא דקופסא של אחרוג העשוי מכסף מותר לעלעלי בשבת שבתוך המועד אבל בשאר שבתות השנה יובג צו דין מוקלה מחמת חסרון כיס.

סיימתיו צוים ע"ז חילול הש"מ יומה דהיולתה של זקני ברהב"ל המפ"י מו"ה משה ראטה ז"ל אב"ד דהאמארה"ד שבמחוז סאטמאר, שילכי שנת השבע לסדר יורה את עיני ואת עמלנו ואת להלנו וגו', ובמברה נזכה לשובע בהשועה שלמים, בהרוממות קרן ישראל, אבי"ר.

L

סימן יד

חידושים וביאורים בעניני עקירה והוצאה

ביישוב קישית הנפש חי' בדברי הגמ' כתובות ל"א בשיטת בן עזאי - מעביר ד"א ברה"ד אי חייב גם כשחזר ועשה ההנחה במקום העקירה או בתוך ד"א של העקירה - עקירה מעל גוף אדם שהוא מהלך או הנחה עליו, אי מוקרי עקירה והנחה - הגיח חפ"ן במקום דל"ה הנחה או עקירה כגון על אדם המהלך וחזר ונטלו קודם שנח והעבירו ד"א והניחו אי חייב על עקירה הראשונה שהי' במקום חייב.

מן הקרקע הלא זקפו והבליכו וחזר וזקפו והבליכו אין זו עקירה שיי"ש, ושי"ש צתום' דלכאורכה פשוטא דצבכה"ג לא מחייב כיון דלא עקר, ושי"ש מה שחירטו. והשתא הקשה בעל נפש חי' דנידון דפירש"י בכתובות לגבי מגרר ויולא דחייב לכן עזאי דס"ל דמהלך כשומד דמו ולדודי' עקירת כל פסיעה היו עקירה והנחה הרגל היו הנחה, ה' היו ממש כמו זרזא דקני דרמי וקפי' דעקירת כל רגל לא היו עקירת כל גופו שרק רגל אחד הוא ששוקר וערס ששוקר רגלו הבטי כבר הניח רגלו הראשון והיי ממש כמו זרזי דקני דרמי וקפי רמי וקפי' זהו עיקר קישיתו שיי"ש, והנה בקושיא הוא קישיא שכלית אשר דריש עינא לפרקי.

והנה קיפי' זאת לא רק לכן עזאי יש להקשות הלא גם חליצה דרבנן יש להקשות צבא, והיינו אף

מקום לגמרי היו קביעות שלה קביעות ואין לעלעלי אפי' בדבר שמלאכתו להיחר, וא"כ מטרה אף דכוי כלי שמלאכתו להיחר מטעם שעשוי לשמש ג"כ הכשיט, מ"מ סדר השמישו לשם הכשיט היו דרך הנחה ולא דרך עלעול, ולשאר דברים ה' מקפיד שלא להשתמש צבן מחמת ח"כ, א"כ היו קביעות גמור, וכמזוחר מדברי תוס' דקפידא דח"כ היו קביעות גמור, וא"כ שפיר שייך צי' מוקלה, ולכן לענ"ד גבי מטרה של כסף בלא הדליקו צו באותו שבת יובג צו דין מוקלה מחמת ח"כ ואין לעלעלי אפי' לצורך גו"מ, אולם לענין קופסא של אחרוג העשוי מכסף בלא"ה כבר נפסק בשו"ע דאחרוג הוא דבר המעלעל אפי' בשבת וכנ"ל ח"כ ה' עשוי להשתמש דרך עלעול לדבר המותר וממילא שרי בעלעול כדון כלי שמלאכתו להיחר ויש צו ח"כ דשרי דכבר צוהרנו לעי' דכלי שמלאכתו להיחר אף דיש צו חסרון כיס מותר לעלעלי כדון כלי שמלאכתו להיחר אפי' מחמת ללא. אולם בשאר שבתות השנה דאין מחזיקין צו אחרוג כלל והשמישו היו דרך היטוח

ביישוב קישית הנפש חי' בדברי הגמ' כתובות ל"א בשיטת בן עזאי

בשו"ת נפש חי' חלו"ח סי' י"ג נתקשה בדבר מה דמוקו הגמ' בכתובות ל"א ברייתא דמגרר ויולא דחייב משום שבת דאחיה כבן עזאי ופירש"י ז"ל שם דלדודי' חייב דשבת דעקירה לאו מחמת עקירה ראשונה דהצבכה אחי' לי' הלא בעקירה גופו של פסיעה אחרונה כשילא מן הבית וכן עזאי הוא דאמר בפ"ק דשבת מהלך כשומד דמו ועקירת כל פסיעה היו עקירה והנחה הרגל היו הנחה, הלכך קניא בשעת הגצסה וחייב מיתה בפסיעה בהרייתא אחי' לי' עכ"ד רש"י בכתובות. והקשה ע"ז עיבא בעל נפש חי' דאחיה בשבת דף ח' ע"צ אמר ר"י ה'י זרזא דקני רמא וקפי' רמא וקפי' לא מחייב עד דעקר לי' ופירש"י ז"ל דהיינו שהבליכו אמות הרצב צרה"ר כענין הזה בלא נעלו כולי

בעוהש"ח

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

✽

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

אחר (ואם פעם ירצה בנו לשחוק בו קצת לא יקפיד מאוד ע"ז), ומה שאין הדרך לטלטלו מחמת המור"ש גרידא מפני שצורתו מוכחת עליו שאינו כסף יכולין לקנות מורה שעות על כן לא בצע כסף יכולין לקנות מורה שעות על כן לא ישחמש בתחליף מור"ש רגיל עם ביפע"ר) על כן אין להחשיבו כחסי"כ.

סימן קכ"ב

שאלה - "באלב" שקופצת (נדלקת ונכבית) מהו בשעה שהיא דלוקה להדקה יותר בתוך הפלא"ג (כשברור שלא תתכבה בשעת ההידוק אף לרגע).

תשובה - אסור (כמוקצה מחמת חסרון כיס). בשו"ת כוונת הלב (סי' ט"ז)

דן במקור שהנר שבתוכה קופצת (נדלקת ונכבית) אי מותר לרופפה יותר בשעה שהיא כבויה כדי שלא תחזור ותודלק (ולא יוכל לפתוח המקור), וכתב סברא להקל דמותר לטלטל כשמל"א כל שאינו לצורך המוקצה (מחמה לצל) אף שאינו לצורך גופו ומקומו, אלא שבמק"א הבאנו מפסקים על סברא זו, אבל בנידון שאלתינו (אם ננקוט דהוא רק כשמל"א) להדקה זה ודאי חשיב לצורך גופו (שתודלק תמיד ולא תוכבה מזמן לזמן) וממילא שיהא מותר לדיריה [אלא שעיי"ש בכונת הלב שמספק"ל לדעת המור וקציעה (שבמ"ב סוסקל"ד) דנר (רגיל) הוא מוקצה מחמת גופו מהו אי גם בנר אלקטרי (באל"ב בלע"ז) דינו כן, מיהו לפי מה שהבאנו לבאר ד' המור"ק דהטעם דלא הוי כלי כיון שכל הנאהם הוא ע"י כילוי, ולא הוי דבר שמשתמשים בו ומתקיים לאחר שימוש, ממילא דוקא פתילת נר דהנאתו הוא ע"י כילוי משא"כ נר שבווער בתוכה חוט אלקטרי שמתקיים בו אחר שימוש], גם לא נראה

לאסור מפני שההידוק טפי חשיב בנין בכלים, דגם מלפני היתה בגדר תקיעה רק שלא היתה תקיעה עד הקצה ודוק.

אבל בעיקר הדבר יש לפקפק ע"ד הכוונת הלב דמסתבר דבאל"ב דינו כמוקצה מחמת חסרון כיס, ששום אדם לא ישחמש בה לשום שאר שימוש, שעלולה להתקלקל בקלות (ולא יהיה מזדמן לו כשיהא נצרך לה), וממילא דאסור לטלטלה בכל אופן, אף לא לצורך גופו ומקומו ממש, וכ"כ בשו"ת באר משה (ח"ח סי' כ"ט) דבאל"ב מוקצה מחמת חסי"כ.

וע"ז כן יש לתמוה נמי עמש"כ בס' שולחן שלמה (אות ל"ד) דנורה שרגילים להוציאה מבית המנורה מזמן לזמן (כגון באל"ב שבמנורה שלפני העמוד) או להחליפה באחרת, המיקל להוציאה כלאחר יד בשעה שזרם העלעקטער מופסק כדי שלא תידלק עם חידוש הזרם לא הפסיד עיי"ב (כנראה שס"ל דזה חשיב לצורך מקומו שלא יפריעו כשתודלק), ולענ"ד דהוי חסי"כ וממילא דאסור אפילו לצוגומ"ק, ועשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' י"ט) שכתב..

סימן קכ"ג

שאלה - קופסת אתרוג של כסף → (אתרוג-פושקע) אי מותר במשך השנה להוציאה להראות יפיה לבני אדם, וכן מהו לטלטל "קערה" של ליל פסח.

תשובה - נראה לאיסור. דאף שכתבנו בס' ק"ז דלא חשיב מוקצה מחמת חסי"כ אלא בצירוף אם הוא נמי כשמל"א, זה דוקא בדבר שיש לו שימוש בהזדמנות מסויימים, אבל קופסת אתרוג שלא בחג שאין לו שום שימוש פרקטי, וממילא שהיות שבדרך כלל מקפידים שלא לטלטל הכלי כסף המונחים בארוג

למגני (שע"י המשמוש נעשה עליו פינגער-אברוק, ואובד הצהרתו) על כן בודאי שהאדם מסיח עצמו לגמרי מלטלטלו במשך השנה, אלא קובעו לו מקום בארגז, ולא מיגרע גרע מה שבזמן תשמישן המיועד (בחג) רגילין לטלטלן ממקום למקום, ודמי למש"כ המ"ב (סק"ח), וכנ"כ בשו"ת עמק התשובה (ח"ב סי' י"ג) [ואף לפמש"כ בס' תהלה לדוד סי' של"ו סוסק"ו דנוי הבית אף שאינן ראוין לשום תשמיש מותרין בטלטול דתכשיטי בית מיקרי תורת כלי (כמו תכשיטי אדם) ואף אם הם דברים היקרים ביותר לא מיתסרא מחמת חס"כ כיון שמלאכתן להיות עיי"ש, נראה דהיינו בדבר שאינו קובע לו מקום בהדיא ומקפיד עליהן בהדיא, ועשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' קי"ט)]. וע' בס' נחלת ישראל (ע' רצ"ה פ"ז ס"ג).

L
* * *

סימן קכ"ד

שאלה - מה דין פאס-פארט אם הוא כמוקצה דחס"כ, וכן מה דין איי-די קאר"ד.

תשובה - מוקצה דחסרון כיס. שידוע לכל שמחשיבים מאוד פאספארט, ומצניעין אותו בשמירה מעולה כדי שלא יגנבוהו וישתמשו עמו אחרים (שזה עלול להביאו לידי צרות גדולות) וכ"כ בשו"ת באר משה (ח"ח סי' כ"ט) ובס' שלמ"י דדרכון מוקצה דחס"כ.

ולא הכנתי מה שכ' בשו"ת עצי חיים (סי' כ"ג) דפא"ס כדי לעבור הגבול והממונה נותן עליו חותם, חשיב כשמל"א שעומד לכתובה (שיחתמוהו בעלי הגבול), אלא שמוחר לטלטלו לצורך גופו (להראותו להממונה) [ועיי"ש דמש"כ המג"א דנייר חשיב מוקצה דחס"כ היינו נייר חלק שלא כתוב עליו שום דבר], דלא כשו"ת מהרש"ם

(ח"י סי' קל"ו) יעו"ש, ולא ידעתי למה לא מחשיבו לחס"כ, ואפשר שבזמננו היה כל אחד צריך ליקח עמו פאספארט שלו, שיהיה לראיה בידו אם יעמידו הפאליציי, והיו רגילין לטלטלו עמו תמיד, משא"כ בזמנינו שאין צריכין לו רק כשרוצה לנסוע על ספינת האויר או לעבור הגבול וכדומה, ובדרך כלל אין צריכין לו בשבת.

וממילא בעיר שיש שם עירוב והוא רוצה ליכנס לבית חולים לבקר חולה ואין לו שום אינדענטיפיקאציע (כידוע שכהיום אין מניחין ליכנס לבנינים גדולים בלאו הכי) אחת רק הפאספארט שלו, שאסור לו ליקח עמו הפא"ס, בלא שאלת חכם, אבל אם ידע מן מערב שבת וחישב עליו בהדיא להשתמש עמו לשם כך דשפיר דמי, ע' שו"ע הרב (ס"ד) דמוקצה מחמת חס"כ לא מהני אם נמלך בשבת להשתמש בו לשאר דברים, אא"כ חישב כן מבעוד יום [מיהו בקו"א (סי' רנ"ט) מבואר דבכלל לא מהני מחשבה על מוקצה דחס"כ].

* * *

סימן קכ"ה

שאלה - מהו לטלטל קרעדיט-קארד לצורך גופו או מקומו.

תשובה - נראה דמוקצה דחס"כ. מסתבר שדינן כמוקצה מחמת חסרון כיס, שהאדם שומר ביותר על קרעדיט-קארד שלו, שלא יגנבוהו זרים וישתמשו עמו ויוציאו ממון מחשבון הבאנק שלו, והגם שבמשך השבוע משתמש הוא עמה בכל היום (לפי צרכיו התמידיים) אבל כשנכנס שבת שידוע ששוב אינו יכול להשתמש עמו בדעתו להצניעו מעין כל שלא יגעו בו יד.

גם יש לרון עלה שדינה כדין מעות דנקטיין שמעות מוקצין מחמת גופו (ע' ברברינו בס' של"א), מיהו אולי הטעם שמעות מוקצין מחמת

גופן ולא חשיבי כלי כיון שאין ל אצל שום אדם, דמעות להוצאה ני ליה, ומעות אלו כדיוק אינן חוזרין אילמלי היה מציאות כזה שהאדם פעמים בכסף זה עצמו היה שם כל יש לדון דאולי קרעדיט-קארד (או אינן מוקצין, אף שמשתמש עמה אבל נשאר אצלו וחוזר ומשתמ' ושב, ודינן כשאר כשמל"א, מו שדינן כמוקצה דחס"כ כמש"י

וראיתי מי שכ' דכיון שמשתמ' דלת סגור לכן נחשב ל דאגב שימוש משתמש עמה המתהווים, כיון שממילא מטל (ושומרו תחת ידו) אינו מקפיד שאר דברים, אבל כשאינו יכול שימוש העיקרי אינו מסכים שי יצטרך לפתוח עמה דלת סגור, החול מצניעו לפני ואחר כך בכי (בעד"ל) והיא משתמרת אגב, שאינו יכול לטלטל הבערו"ל, ו

כרטיסים שונים כ' כשו"ת באר משה (ח"ח סי' נסיעה הוי מוקצה דחס"כ, ו (כ"ט, כ) דכרטיסי של אוטובאס לדבר שאינו פתוח בשבת. ג דחס"כ.

וראיתי בס' שולחן המבואר ד שש"כ דכרטיס של מסמך אחר שהאדם מקפיד לשון מחמת חס"כ, אמנם יש כרטיסים עליהם מספרי טלפון ובאלו אין עליהם מלהשתמש בהם תשמי מוקצים עיי"ב, וגם זה אינו מ שימוש העיקרי אינו מקפיד על שאינו יכול להשתמן עמהם ח

גופן ולא חשיבי כלי כיון שאין לו שימוש חוזר אצל שום אדם, דמעות להוצאה ניתנו, ועובר מיד ליד, ומעות אלו בדיוק אינן תחורין איליו (ובאמת אילמלי היה מציאות כזה שהאדם ישתמש הרבה פעמים בכסף זה עצמו היה שם כלי עלה) וממילא יש לדון דאולי קרעדיט-קארד (או דעביט-קארד) אינן מוקצין, אף שמשמש עמהן בתורת מעות אבל נשאר אצלו וחוזר ומשתמש עמהן רצוא ושב, ודינן כשאר כשמל"א, מיהו אכתי נראה שדינן כמוקצה דחס"כ כמש"כ מקודם.

סימן קכ"ו

→ דשאלה - מהו לטלטל דרייווער'ס - לייסענ'ס.

תשובה - אסור כמוקצה דחסרון כיס.

נראה ג"כ שדינו כמוקצה דחס"כ מאחר שבכניסת השבת קובע לה מקום שלא יוזו אותו משם, כיון שעלול להיות לו לחסרון כיס בהעדרו (שעלול אם יטלטלוהו), וממילא אף שמסתבר שאין דינו ככשמל"א שזה אינו מסייע לו כלל להנהגת אוטו (אלא מראה שיש לו רשות לעשות ככה) ודעת כמה פוסקים דלא חשיב מוקצה דחס"כ אא"כ הוא נמי כשמל"א (ע' בדברינו בס"י ק"ז) אבל כבר כתבנו בס"י ק"ח בדבר שהאדם קובע לו מקום כו"ע מודה דהוא מוקצה אף שבעצם הוא כלי היתר.

סימן קכ"ז

→ דשאלה - מהו לטלטל 'שטר כתובה'.

תשובה - נראה דדינו כמוקצה דחס"כ.

נראה שהוא מוקצה דחס"כ (אף שראוי ללמוד מתוכה) שדרך בני"א להקפיד עליהן שלא לטלטלן למגני, רק מצניעין אותה הדק היטב, שלא תוקרע או תאבד (שאו יהיה לו טירדה מרובה שיצטרך לפרוש מביטחו עד שיכתוב לו 'כתובה דאירכסא') וגם שבכל עבר ופינה יכולין למצוא כתובה כדי ללמוד מתוכה נואף שהוא 'כלי היתר' מ"מ כתבנו בס"י ק"ח דאפילו בכלי היתר אם קובעים לה מקום לבל יטלטלוהו משם לעולם דינו כמוקצה דחס"כ לכל דבר,

וראיתי מי שכי' דכיון שמשמשין עמו לפתוח דלת סגור לכן נחשב לכלי, ולא נראה לאגב שימוש משמש עמה לשאר דברים המתהווים, כיון שממילא מטלטלו לשימושיו (ושומרו תחת ידו) אינו מקפיד מלעשות עמה שאר דברים, אבל כשאינו יכול להשתמש עמה שימוש העיקרי אינו מסכים שיטלטלוהו אולי יצטרך לפתוח עמה דלת סגור, ועוד שבימות החול מצניעו לפני ואחר כך בכיס המיוחד שלו (בערו"ל) והיא משחמרת אגבו, משא"כ בשבת שאינו יכול לטלטל הבערו"ל, ודוק בכל זה.

כרטיסים שונים

כ' בשו"ת באר משה (ח"ח סי' כ"ט) דכרטיסי נסיעה הוי מוקצה דחס"כ, וכ"כ בס' שש"כ (כ"ט, כ) דכרטיסי של אוטובאס (או של כניסה לדבר שאינו פתוח בשבת. שלמ"י) מוקצה דחס"כ.

וראיתי בס' שולחן המבואר דמה שכתב בס' שש"כ דכרטיס של אוטובאס וכל מסמך אחר שהאדם מקפיד לשומרו הוא מוקצה מחמת חס"כ, אמנם יש כרטיסים שהדרך לכתוב עליהם מספרי טלפון ובאלו אין לומר שמקפידים עליהם מלהשתמש בהם תשמיש אחר ואינם מוקצים עיי"ב, וגם זה אינו מוכרח דרק אגב שימוש העיקרי אינו מקפיד עליהן, אבל בזמן שאינו יכול להשתמן עמהם תשמישן העיקרי

ה לא
אחד
לראיה
לטלול
לו רק
הגבול
ת.
רוצה
ין לו
אין
חזרת
עמו
מכך
עמו
ס"ד)
שבת
כן
נראה
[...]
דרד
זכר
ניס,
גלא
יבן
זוא
בל
מש
ד.
יגן
סי
מת

ובכלל נראה דכתובה הוא כשמל"א שהרי בעיקרו הוא שטר חוב בשביל האשה שתוכל לגבות על ידו כתובתה (ותוספות כתובה וגדוניה) ממשעבדי, אלא שדרך אגב כותבים בתוכה נמי שיעבודי שאר כסות ועונה וכו' ובאמת מכואר בפוסקים (ובקיצו"ע פח-ו) דשטר חוב מוקצה מחמת הס"כ, ואשה שחוששת שמא נאבד כתובתה אסורה בשבת לבדוק בין ניירותיה אם נמצא ביניהם כתובתה שהרי הוא (הכתובה) והן (שאר ניירות של מר"מ וכדומה) מוקצין.

טשע"ק

להנ"ל נראה דטשע"ק (שלא נפרע) הוא מוקצה מחמת הס"כ כשטר חוב דעלמא (דבאת טשע"ק בשורשו הוא שטר-חוב (והוראה לבאנ"ק לשלם מן ממנו חוב זה) ובאמת דרך בני"א להקפיד מאוד על טשעק לייחד לו מקום ושלא להשתמש בו לשא"ד, שבקל נקרע או נמחק (הסכום או החתימה) ויפסיד כל חובו. L

☆☆☆

סימן קכ"ח

76 שאלה - כלי עלעקטערי גדולים שקובעים להם מקום מסויים בבית החבשיל (כגון מקרר) מהו לטלטלם ממקומם לצורך גופן או מקומן.

תשובה - דינן כשמל"א, לא כמוקצה דחס"כ. הנה מוקצה מחמת חסרון

כיס הוא רק בכלי שקובעין לה מקום מחמת יקרותו או מחמת חשש קלקול או הפסד, שממילא שמקפידים אף לא להניעם ממקומם, משא"כ כאלו שבהכרח מחמת שימושן קובעים להם מקום אבל אין מקפידין כל כך שלא להניעם ממקומן.

ולא ידעתי מה שכו' בסי' שלמי יהודה (ע' ל"ח) דכלים גדולים שמיחדים לו מקום, שאופן תשמישו הוא רק להשתמש עמהן במקומן, כגון תנור חימום עלעקטערי, וכן כיריים של גע"ז או

של עלעקטער (אפילו יש לו גלגלים), או מכונה כביסה, ומכונה לייבוש כביסה, ומנורת שולחן (כנראה אפילו פלארעסענ"ט) וכדומה, הן מוקצין מחמת הס"כ עיי"ש, וצ"ע כיון שאין קפידא מיוחדת בקביעת המקום ההוא בבית החבשיל, ולענ"ד יותר דמי להמבואר בשו"ע (ס"ב) דכל הגדול וכבד הרבה שלא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני גדלו ולא מפני כבדו (אלא שבההוא מותר אפילו מחמה לצל).

ואף הוא כ' שבאותן כלים חשובים (שאינן מוקצין ממקומן) אבל משתמשים בו בשבת כגון דוד-עלעקטערי שמסתפקים ממנו מים לשתיה בשבת, וכן מכונה להדחת כלים שהדרך להשתמש בו תדיר להחזרת כלים, י"א שג"כ חשיב מוקצה מחמת הס"כ, אבל י"א כיון שמתשמישים בו בשבת אינן מוקצין כלל, ומותר להזיזן (ועשרית מנח"י ח"ד סוס"י כ"א, ולא ביאר טעמו) עיי"ש, ממילא בהנ"ל יהא תלוי השאלה מהו להזיז מקרר (פרידושידע"ר) [ובנוגע מכונה להדחת כלים מביא שם משו"ת מחזה אליהו (סי' ס') דדינו ככלי שמלאכתו להיתר כיון שתשמישו גם להחזקת כלים]. L

☆☆☆

סימן קכ"ט

77 שאלה - לעפ-טא"פ או הנקרא נאוד-באא"ק.

תשובה - מוקצה דחס"כ. דמלבד מה שהוא כשמל"א הוא ג"כ מוקצה מחמת חסרון כיס שמקפידין שלא ישתמשו עמו לדבר אחר, ועוד שהוא כשמל"א שאינו ראוי לעשות עמו שום שימוש אחר.

ויל"ע מה דין "מקלדת" (קי-באר"ד בלע"ז) "ועכבר" (מורי"ז בלע"ז) אף שמסתבר שאין דינם כחסרון כיס שבכל השבוע עשוי להזיז ממקומו לכאן ולכאן, ולכאורה דינם כשמל"א,

מ"מ הלא אין בהם שימו' שמחוברים בחוט אל המחז אפשר להשתמש עמם לע הפוסקים הסוברים דכש להשתמש עמהם בשבת לצ אפילו לצורך מקומן (ע' בו ה"ה באג

☆☆☆

סימן ק

שאלה - כפתור (קנעו הבגד אי מו דלתות הכלים שנתפר מוקצית מחמו

תשובה - מותר. שבעלמא כ

מוקצה כדלתות הכלים ש אביהן, ומה שיש לדון בכח אביהן, אי הכוונה שעל כן בטלים אליו) ולא מתחש (וממילא שגם בנידונינו יהא שעל כן גם הן מוכנים כמו כשאם זה בפועל הוא דבר כיס (ככפתור יקר שקובעי שלא תאבד) בהכרח שהוא אם נפלה בשבת הלא קי"י שבת ודבר שנעשה חסרון כ אבל אם נפלה מער"ש ז ומסתבר דג"כ מותר דבטל גם בכה"ג (ובפרט שאין טלטולו שהרי אינו מתקלקל נזהרין שלא

☆☆☆

סימן ק

שאלה - עצים המיוז מהו ליטו

תשובה - מוקצה מחמת חס"כ. יש לדמותו למה דקיי"ל בשו"ע ריש סי' תק"א דקורות העומדין לבנין הוי"ן מוקצין מחמת חסרון כיס (שאינן מבקעין מהן עצים ביו"ט להסקה) והטעם מפני שהאדם מקפיד עליו מחמת חשיבותן ומייתד להם מקום, והכי נמי בזה.

☆☆☆

סימן קל"ב

שאלה - בשבתות שקודם חג הפסח מהו לטלטל קופסא של "מצות" (מצוה) של פסח.

תשובה - לענ"ד מוקצין מחמת חס"כ [אבל משמעות כמה פוסקים

להיתר]. לכאורה יש לדונם כמוקצה מחמת חסרון כיס, הואיל שדמיה יקרים, ובדרך כלל קודם החג שיכולין לאכול חמץ אין אוכלין מצות של חג (רק מניחין אותן ארוזים וחתומים ומקושרים בתוך חבילותיהם כדי שלא יגעו בהם) בין מצד יקרותם (שדמיו פי עשר מדמי פת, או מצה חמצוה רגילה) בין כדי שלא יתחמצו שאר המצות שבהחבילה (שישתמש עמהם בפסח) ע"י המשימוש בהם ונבפרט לפי המנהג שלא לאכול מצות של פסח מראש חודש ניסן (ויש ל' יום לפני החג), והגם שזה אינו איסור אלא מנהג וחומרא, אבל מחמת המנהג ודאי שבדילין מיניה, ואקצינהו ודמייין לכלי שייחדן לסחורה, ומי שבדוקא רוצה לאכול מצה הלא יש בזמנינו הרבה מצה של חמץ שדמיה כוול (בערך לחם חמץ), ואפילו על טלטול גרידא מקפידין, שע"י הטלטול עלולים להשבר ולא יהא ראוין ללח"מ (שצריכין הרבה ממנו כמשך החג), ואף שכתבנו במק"א דלא חשיב מוקצה דחס"כ רק כשהוא ג"כ כשמל"א, לא בכלי היתר, היינו בדבר שמזמן לזמן עומד להתטלטל, לא בכה"ג שקובע לה מקום ומחליט בדעתו שלא לטלטלם עד חג הבא, ה"ה דומה לכלים העומדים לסחורה שהן מוקצין אף

מ"מ הלא אין בהם שימוש לדבר אחר, ועוד שמחוברים בחוט אל המחשב וככה כמעט שאי אפשר להשתמש עמם לשימוש אחר, ממילא להפוסקים הסוברים דכשמל"א שאי אפשר להשתמש עמהם בשבת לצורך גופן שוב אסור אפילו לצורך מקומן (ע' בדברינו בס"י נ"ז) א"כ ה"ה באלו.

L

☆☆☆

סימן ק"ל

שאלה - כפתור (קנעפ"ל) 'יקר' שנפל מן הבגד אי מותר לטלטלו (כמו דלתות הכלים שנתפרקו בשבת) או"ד מוקצית מחמת חס"כ.

תשובה - מותר. בס"י רמ"ב כתבנו שבעלמא כפתור שנפלה אינה מוקצה כדלחות הכלים שנתפרקו דחזיין אגב אביהן, ומה שיש לדון ככוונת חז"ל שחזיין אגב אביהן, אי הכוונה שעל כן דינו כמו אביהן (שהן בטלים אליו) ולא מתחשבים עם מצבו כלל (וממילא שגם בנידונינו יהא מותר), או"ד הכוונה שעל כן גם הן מוכנים כמו שאביהן מוכנים, אבל כשאם זה בפועל הוא דבר שיש בו משום חסרון כיס (ככפתור יקר שקובעין ומייתדין לה מקום שלא תאבד) בהכרח שהוא מוקצה, מיהו בלא"ה אם נפלה בשבת הלא קיי"ל דאין מוקצה לחצי שבת ודבר שנעשה חסרון כיס בשבת אינו מוקצה, אבל אם נפלה מער"ש אכתי יש לדון כנ"ל, ומסביר דג"כ מותר דבטלין לגמרי כלפי אביהן גם בכה"ג (ובפרט שאין מקפידין כל כך על טלטולו שהרי אינו מתקלקל בכך, רק לכל היותר נזהרין שלא תואבד).

☆☆☆

סימן קל"א

שאלה - עצים המיועדים לבניית הסוכה מהו ליטול מהם בשבת.